

Chinezen in Nederland in het eerste decennium van de 21ste eeuw

Frank Linder, Lotte van Oostrom, Frank van der Linden en Carel Harmsen

Het afgelopen decennium is het aantal Chinezen in Nederland bijna verdubbeld. De groei hangt deels samen met de geboorte van tweede generatie Chinezen. Belangrijker nog is dat in de loop van het eerste decennium bijna 25 duizend Chinezen voor werk en/of studie naar Nederland zijn gekomen. Hiermee is de Chinese bevolkingsgroep qua omvang de vijfde groep niet-westerse allochtonen in Nederland geworden.

1. Inleiding

1911 wordt gezien als het jaar waarin de eerste Chinezen zich feitelijk in Nederland vestigden. Het waren Chinese zeelui die op Nederlandse schepen voeren. In 2011 wordt op diverse plaatsen in het land feest gevierd om 100 jaar Chinezen in Nederland te markeren. Ook gerenommeerde onderzoeksinstituten zijn, mede naar aanleiding van het eeuwfeest, met onderzoeksrapporten naar buiten gekomen. Zo verscheen bij FORUM, instituut voor multiculturele vraagstukken, het boek *Chinezen in Nederland* (Wolf, 2011). Het SCP bracht recent het rapport *Chinese Nederlanders*, van horeca naar hogeschool, uit (Gijsberts et al., 2011). Beide studies belichten met accentverschillen de sociaal-economische, sociaal-culturele en maatschappelijke aspecten van Chinezen in Nederland.

Dit artikel sluit op genoemde rapportages aan. De kern van onderhavig artikel bestaat uit een analyse van hoe de Chinese bevolkingsgroep zich in de periode september 1999-september 2008 in sociaaleconomisch en sociaal-demografisch opzicht heeft ontwikkeld. De analyse richt zich op drie onderscheiden groepen onder Chinezen in Nederland, te weten:

1. Eerste generatie Chinezen die zich vóór 2000 in Nederland hebben gevestigd, die we kortweg zullen aanduiden als de pre-2000 generatie;
2. Eerste generatie Chinezen die zich vanaf het jaar 2000 in Nederland hebben gevestigd, in het vervolg ook wel de nieuwe Chinezen genoemd;
3. Tweede generatie Chinezen, in Nederland geboren personen met ten minste een in China geboren ouder.

Deze indeling sluit in hoofdlijnen aan op de indeling die ook in het onderzoeksrapport van het SCP is gebruikt.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van integrale bestanden met registratieve gegevens, zoals opgeslagen in het Sociaal Statistisch Bestand (SSB). Dergelijke gegevens lenen zich bij uitstek voor longitudinale analyses.

Afbakening van de onderzoekspopulatie

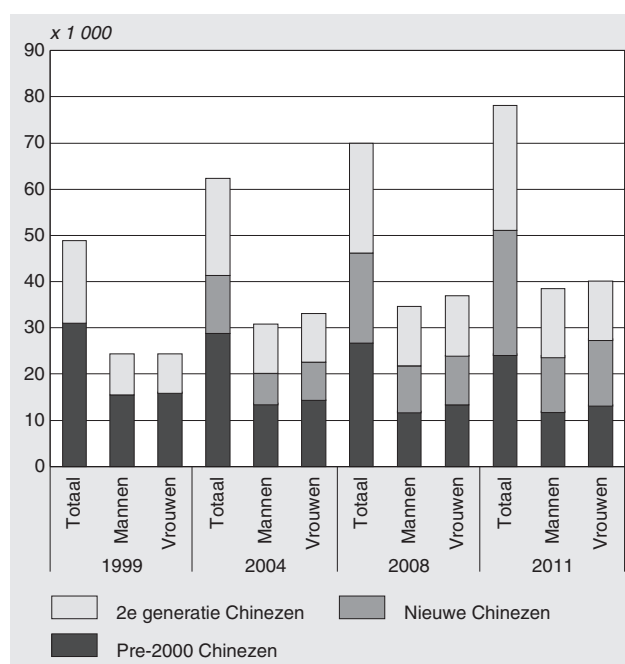
De afbakening van de Chinese bevolkingsgroep in Nederland is in statistische zin niet zonder meer eenduidig te operationaliseren. In deze analyse zijn Chinezen in de onderzoekspopulatie opgenomen als zij in China, Hongkong,

Macau of Taiwan geboren zijn of als de tweede generatie tot deze herkomstgroep kan worden gerekend (Hongkong en Macau zijn rond de millenniumwisseling onderdeel van (de Volksrepubliek) China geworden. Taiwan is sinds 1949 een onafhankelijke staat). Op deze manier geteld woonden er op 1 januari 2011 77 duizend Chinezen in Nederland. Daarmee zijn niet alle etnische Chinezen geteld. Ook uit landen als Indonesië, Maleisië, Singapore, Vietnam en Suriname hebben zich etnische Chinezen in Nederland gevestigd. Hun aantal wordt geschat op circa 25 duizend (CBS, 2010). In de ter beschikking staande brongegevens is deze laatste groep zeer moeilijk traceerbaar. Daarnaast verschilt deze groep in sociaaleconomisch en demografisch opzicht van de afgebakende onderzoekspopulatie. Daarom is ervoor gekozen deze groep buiten beschouwing te laten.

Ontwikkeling van het aantal Chinezen in Nederland

Lange tijd was het aantal Chinezen gering. Zo telde Nederland volgens de Volkstelling van 1971 zo'n 2,3 duizend personen afkomstig uit China. Pas in de loop van de jaren zeventig is in eerste instantie vanuit Hongkong en in de jaren negentig ook vanuit het vasteland van China een migratiestroom naar Nederland op gang gekomen. Veel Chinese migranten die zich voor het jaar 2000 in Nederland vestigden, de pre-2000 Chinezen, kwamen voor werk of vanwege gezinsvorming/gezinshereniging. De migranten die in het nieuwe millennium naar Nederland zijn gekomen, de nieuwe Chinezen, zijn hier relatief vaak voor studie. Verder herbergt de groep van nieuwe Chinezen vrij veel hoogopgeleide arbeidskrachten, de zogeheten kennismigranten. De nieuwe Chinezen onderscheiden zich daarmee duidelijk van de pre-2000 generatie. Daarom worden ze in dit artikel in afzonderlijke paragrafen behandeld.

1. Chinezen in Nederland



Aandachtsgebieden in dit artikel

Bij de pre-2000 migranten ligt het accent op de sociaaleconomische ontwikkeling van deze groep in de afgelopen tien jaar. Bij de nieuwe migranten wordt vooral aandacht besteed aan de specifieke studiekeuze van de Chinese studenten, hun verblijfsduur in Nederland en welk werk de arbeidskrachten onder de migranten verrichten. De laatste groep die apart wordt uitgelicht is de in 2011 inmiddels bijna 26 duizend personen tellende tweede generatie. Daarbij worden vooral de schoolloopbanen en de toetreding tot de arbeidsmarkt van tweede generatie Chinezen onderzocht. Op 1 januari 2011 waren de in dit artikel onderscheiden groepen van ongeveer gelijke omvang.

Voorafgaand aan de analyse van de drie groepen afzonderlijk wordt een korte demografische schets van de Chinese bevolkingsgroep als geheel gegeven. De demografische beschrijving gaat over de periode 1 januari 2000 tot en met 1 januari 2011. De overige paragrafen beslaan de periode ultimo september 1999 tot en met ultimo september 2008.

2. Korte demografische schets van Chinezen in Nederland

Op 1 januari 2011 woonden er in Nederland ongeveer 77 duizend Chinezen. Van deze groep zijn er 51 duizend in China, Hongkong, Macau of Taiwan geboren. De tweede generatie Chinezen telt 26 duizend personen.

Staat 1
Chinese bevolking in Nederland naar generatie, 2000 en 2011

	1e generatie		2e generatie	
	2000	2011	2000	2011
	x 1 000			
Herkomstgroepering				
China	30,3	48,9	17,1	25,3
w.o.				
Hongkong	10,2	9,9	7,3	8,4
Macau	0,1	0,1	0,0	0,0
Taiwan	1,2	2,2	0,2	0,5

Forse stijging aantal Chinezen

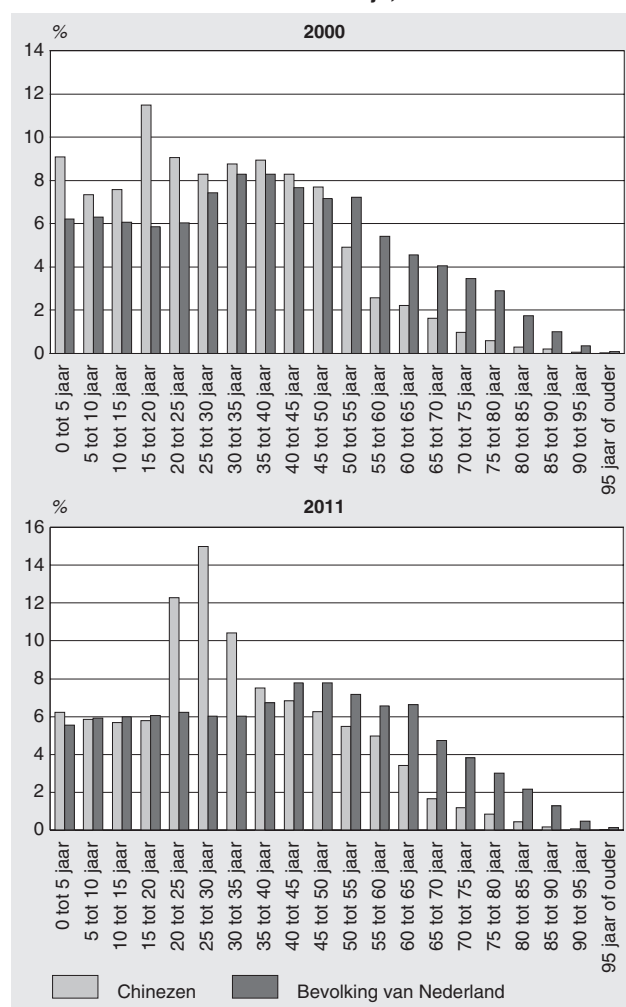
Het aantal eerste generatie Chinezen in Nederland is de afgelopen elf jaar met meer dan 60 procent gestegen. Deze stijging komt vooral voor rekening van de Chinezen afkomstig van het vasteland van China. Het aantal eerste generatie Chinezen uit Hongkong is in die periode licht gedaald. Onder de in Nederland wonende en in China geboren personen zijn vrouwen in de meerderheid. Vooral in de tien jaar rond de millenniumwisseling vestigden zich naar verhouding veel vrouwen in het kader van gezinsvorming in Nederland. In 2008 was voor het eerst sinds lange tijd het aantal immigrerende mannen hoger dan het aantal immigrerende vrouwen, maar niet voor lange tijd. In 2010 was het aantal vrouwen weer hoger.

Herkomstgebied Chinezen

Van de huidige eerste generatie Chinezen die zich in 1990 of eerder in Nederland heeft gevestigd, is bijna driekwart geboren in Hongkong of de daaraan grenzende provincie Guandong. De resterende groep is voornamelijk geboren in de zuidelijk van Shanghai gelegen kustprovincie Zhejiang.

Door gewijzigde politieke omstandigheden werd het voor Chinezen in de jaren negentig gemakkelijker om te migreren. De dominante positie van Hongkong in de migratie verdween, terwijl het aandeel afkomstig uit de overige provincies, met Zhejiang voorop, veel groter werd. In deze periode was asielmigratie naast gezinsvorming een belangrijke reden voor Chinezen om zich in Nederland te vestigen. Na 2000 is het percentage van in Hongkong geboren personen nog verder gedaald. Het aandeel van Hongkong in de vestiging is, met iets minder dan 5 procent, vergelijkbaar met dat van andere grote Chinese steden als Shanghai en Beijing. Na de millenniumwisseling zijn steeds meer Chinezen om studieredenen in Nederland komen wonen. In de periode 2003–2009 kwam de helft van de uit China afkomstige migranten voor studie naar Nederland.

2. Chinezen in Nederland naar leeftijd, 2000 en 2011

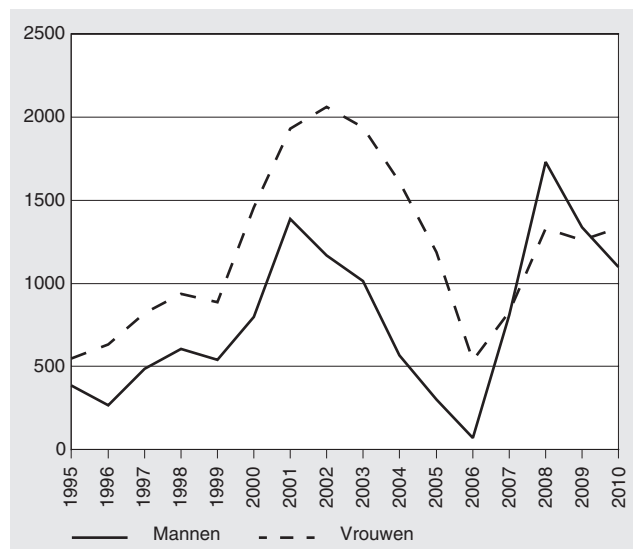


Chinezen een jonge bevolkingsgroep

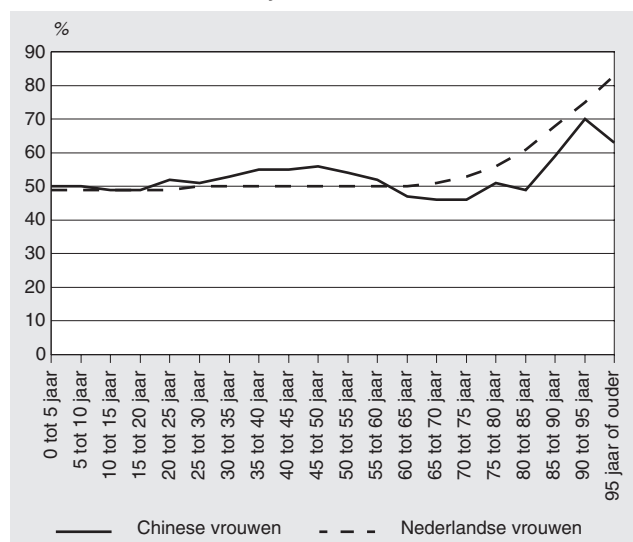
De Chinezen in Nederland zijn naar verhouding jong (grafiek 2). Ten tijde van de millenniumwisseling was vooral het aandeel van 15- tot 20-jarigen in de Chinese bevolking erg hoog. Anno 2011 is meer dan een kwart van de Chinese bevolking in Nederland tussen de 20 en 30 jaar, een aandeel dat twee keer zo groot is als in de totale bevolking in Nederland. De toename in deze leeftijdsgroep hangt samen met de instroom van studenten en arbeidsmigrantten uit China die in het eerste decennium van de 21e eeuw een

grote vlucht heeft genomen (grafiek 3). In deze immigratiestroom zijn vrouwen oververtegenwoordigd. Dat is ook in de bevolkingsstructuur naar leeftijd en geslacht zichtbaar (grafiek 4). Er zijn door de oververtegenwoordiging van vrouwen in de immigratie bij de 25- tot 55-jarigen meer vrouwen dan mannen. Bij de 60- tot 75-jarigen zijn mannen in de meerderheid. In de jaren tachtig van de vorige eeuw waren mannen nog in de meerderheid in de immigratie. Per saldo zijn er in 2011 meer Chinese vrouwen dan mannen in Nederland. In 1999 waren deze aantallen nog in evenwicht.

3. Migratiesaldo van Chinezen naar geslacht, 1995–2010

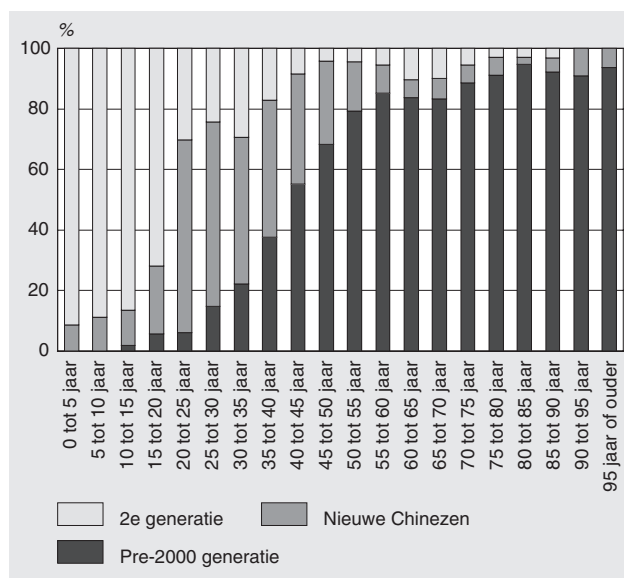


4. Chinese vrouwen in procenten van de Chinese bevolking in Nederland naar leeftijd, 2011



De drie onderscheiden groepen verschillen in demografisch opzicht van elkaar. In 2011 was de gemiddelde leeftijd van de pre-2000 Chinezen 49 jaar. De nieuwe Chinezen zijn gemiddeld 30 jaar en de tweede generatie Chinezen gemiddeld 18 jaar oud.

5. Chinezen in Nederland naar generatie, 2011



3. Pre-2000 Chinezen

De eerste generatie Chinezen die zich uiterlijk eind september 1999 in Nederland heeft gevestigd, de pre-2000 Chinezen, telde eind vorige eeuw (laatste vrijdag van september 1999) 31 duizend personen (staat 2). De pre-2000 generatie is tamelijk gespreid gedurende deze laatste eeuw het land binnengekomen. Een klein deel, 5 procent, is al vóór 1970 naar Nederland gekomen. De eerste immigratiegolven tot aan 1980 bevatten relatief veel Hongkong-Chinezen. De jaren daarna werden gedomineerd door Chinezen afkomstig van het vasteland van China.

Staat 2
Immigratiejaar van Chinezen van de pre-2000 generatie

	Totaal		w.v. uit Hongkong	
	aantal	%	aantal	%
Vóór 1970 ¹⁾	1 600	5	900	9
1970–1979	8 900	29	5 100	50
1980–1989	7 100	23	2 500	25
1990–1999	13 200	43	1 700	16
Totaal	30 800	100	10 200	100

¹⁾ De categorie vóór 1970 is inclusief een gering aantal pre-2000 Chinezen waarvan het immigratiejaar niet precies bekend is.

Van de 31 duizend pre-2000 Chinezen eind vorige eeuw maakten een kleine tien jaar later (ultimo september 2008) nog 26 duizend deel uit van de bevolking van Nederland. In de tussentijd is een duizendtal uit deze generatie overleden en de rest geëmigreerd (inclusief enkele administratieve correcties).

Pre-2000 Chinezen vestigen zich vooral in grotere steden
Chinezen wonen overal in Nederland, maar toch vooral in de grotere steden. Zo was in 2008 37 procent van de pre-2000 Chinezen woonachtig in Rotterdam, Amsterdam, Den Haag, Utrecht, Eindhoven en Arnhem, tegenover slechts

15 procent van de gehele bevolking van Nederland. De genoemde steden zijn, met uitzondering van Utrecht, prominent zichtbaar op de kaart die de concentratie-index weergeeft (kaart 1). Utrecht valt met een index van 178 net buiten de hoogste klasse van 180 of hoger.

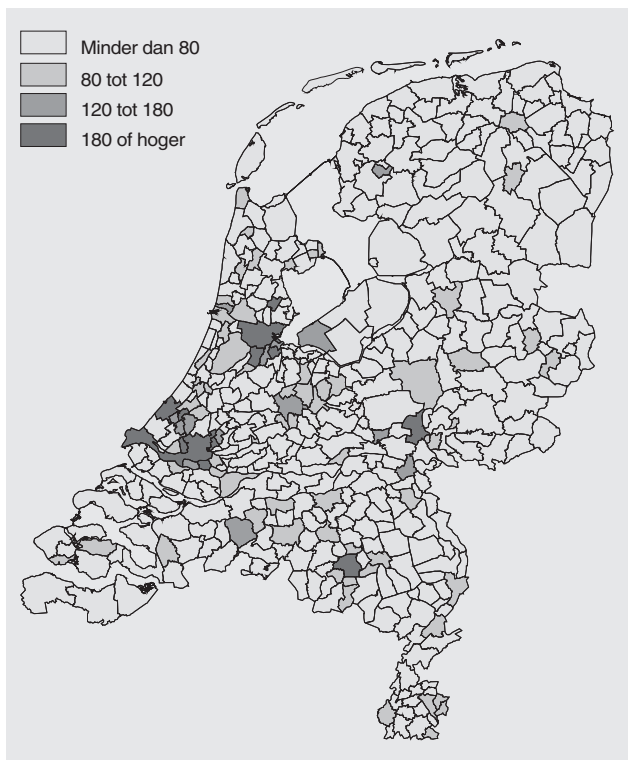
Concentratie-index

De concentratie-index geeft de verhouding aan tussen het werkelijke aantal tot een bepaalde bevolkingsgroep behorende personen die in een bepaald gebied wonen en het hypothetische aantal dat daar zou hebben gewoond als de ruimtelijke spreiding van die bevolkingsgroep gelijk zou zijn aan die van de bevolking van Nederland als geheel.

Voorbeeld:

Bedraagt in een gebied het aandeel pre-2000 Chinezen 0,32 procent, terwijl het landelijk gemiddelde op 0,16 procent ligt, dan is de concentratie-index voor pre-2000 Chinezen voor dat gebied 200.

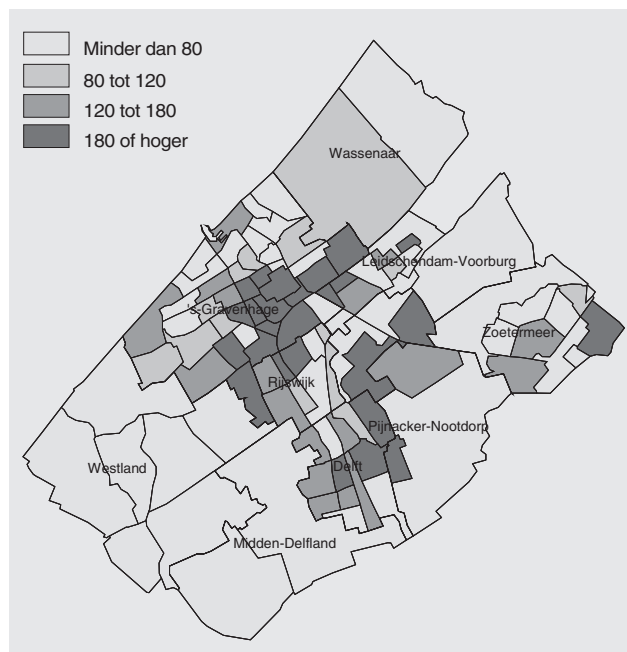
1. Concentratie-index van pre-2000 Chinezen, 2008



Ook op lokaal niveau heeft de Chinese generatie uit de vorige eeuw zich tamelijk gelijkmatig over de diverse wijken gevestigd. Het beeld van grote Chinese getto's is niet aan de orde. Niettemin hebben sommige wijken in de stad meer aantrekkingskracht op de Chinezen dan andere wijken. Als de regio Haaglanden, waar relatief veel pre-2000 Chinezen wonen, als voorbeeld wordt genomen, valt onder meer het centrum van Den Haag op en omliggende wijken als het Laakkwartier en Spoorwijk, het Transvaalkwartier en de Schildersbuurt (kaart 2). Deze wijken laten een naar verhouding grote concentratie Chinezen zien uit de pre-2000 generatie (indexgetal boven de 500). Den Haag kent zelfs

een heus Chinatown, ook al is deze bescheiden van afmeting. Ook de gemeenten Delft, Pijnacker-Nootdorp en Zoetermeer in de regio Haaglanden hebben wijken waar Chinese migranten van vóór 2000 meer dan gemiddeld vertegenwoordigd zijn. De wijk Delftse Hout in Delft springt er daarbij uit met een concentratie-index van ongeveer 800, wat wil zeggen dat het aandeel Chinezen in deze wijk liefst acht keer zo groot is als landelijk het geval is. In het Westland en Midden-Delfland daarentegen zijn geen noemenswaardige concentraties van pre-2000 Chinezen te vinden.

2. Concentratie-index van pre-2000 Chinezen in de regio Haaglanden, 2008



Sociaaleconomische positie / voornaamste inkomstenbron

In dit artikel worden personen ingedeeld naar hun sociaaleconomische positie. Dit gebeurt op basis van voornaamste inkomstenbron en leeftijd. Om de voornaamste inkomstenbron te bepalen worden de maandinkomsten van een persoon in de peilmaand vergeleken. Het hoogste bedrag is in principe bepalend voor de sociaaleconomische positie. Daarnaast gelden de volgende regels:

- Personen onder de 4 jaar krijgen per definitie 'overig' toegekend.
- Personen van 4 tot en met 15 jaar behoren per definitie tot 'scholier/student'.
- Personen die naast studiefinanciering geen andere inkomsten hebben die meer dan 70 procent van het minimumloon bedragen, worden tot 'scholier/student' gerekend.
- Personen die naast inkomsten als zelfstandige geen andere inkomsten hebben die meer dan 70 procent van het minimumloon bedragen, krijgen 'zelfstandige' toegekend.
- Personen met sociaaleconomische positie 'inkomsten uit arbeid' hebben óf werknemers-inkomsten óf inkom-

sten als zelfstandige als voornaamste inkomstenbron. De werknemersinkomsten zijn inclusief inkomsten uit arbeid in het buitenland en zogenaamde overige inkomsten uit arbeid (freelance werk en dergelijke).

- Personen met sociaaleconomische positie 'uitkering' hebben een van de volgende uitkeringstypen als voornaamste inkomstenbron:
 - arbeidsongeschiktheidsuitkering (WIA, WAO, WaJong)
 - werkloosheidsuitkering (WW)
 - bijstandsuitkering (WWB)
 - uitkeringen uit het buitenland
 - overige niet eerder genoemde sociale uitkeringen als Ziektewet- of Wachtgelduitkering
 - AOW-, ANW- of pensioenuitkering.
- Personen die op het peilmoment geen enkele inkomstenbron of geen in databronnen geregistreerde inkomsten hebben, krijgen 'overig' toegekend. Dit kan huisvrouwen betreffen, maar ook bijvoorbeeld door Chinese bedrijven uitgezonden personen die stage lopen in Nederland, en van wie de inkomsten niet bekend zijn in de registraties.

Niet alle mogelijke inkomstenbronnen zijn meegenomen bij de bepaling van de sociaaleconomische positie. Inkomstenbronnen zoals alimentatie of inkomen uit vermogen, zijn momenteel niet beschikbaar en worden daarom niet meegenomen.

In dit artikel bedoelen we met sociaaleconomische positie of voornaamste inkomstenbron hetzelfde.

Pre-2000 generatie Chinezen telt meer zelfstandigen en minder werknemers

Voornaamste inkomstenbron

De pre-2000 generatie Chinezen telt in 2008 relatief meer personen met arbeidsinkomsten als voornaamste inkomstenbron dan de totale groep eerste generatie niet-westerse allochtonen. In vergelijking met de autochtone bevolking zijn het er minder. De pre-2000 Chinezen onderscheiden zich van andere bevolkingsgroepen omdat ze minder vaak een betaalde werknemersbaan hebben. Ze tonen echter meer ondernemerschap en dat uit zich in een relatief hoog percentage zelfstandigen. In 2008 had 47 procent van de pre-2000 mannen van 15 tot

65 jaar zijn voornaamste inkomsten uit een werknemersbaan. Bij de vrouwen was dat 37 procent. Met deze percentages blijven de pre-2000 Chinese mannen en vrouwen ver achter bij autochtonen. De aandelen zijn ook lager dan bij de voltallige groep eerste generatie niet-westerse allochtonen. Ze hebben in vergelijking met deze groepen wel aanzienlijk vaker inkomsten uit eigen onderneming. In 2008 hadden bijna drie op de tien pre-2000 Chinese mannen inkomsten als zelfstandige, tegenover 9 procent bij de autochtonen en 6 procent bij de populatie niet-westerse allochtonen.

Er is in sociaaleconomisch opzicht een wereld van verschil tussen de pre-2000 Chinezen en de migranten uit de 21e eeuw, de nieuwe Chinezen (nader beschreven in paragraaf 4). Zo heeft bij de nieuwe Chinezen van 15 tot 65 jaar slechts 3 procent van de mannen en 4 procent van de vrouwen als voornaamste inkomstenbron inkomsten uit eigen onderneming (staat 3). Onder de nieuwe Chinezen bevinden zich veel studenten, waardoor het percentage met arbeidsinkomsten daar lager is dan bij de andere bevolkingsgroepen.

Pre-2000 Chinezen minder afhankelijk van sociale uitkeringen, uitgezonderd bijstand

Het beroep dat de pre-2000 Chinezen doen op uitkeringsinstanties wijkt over het geheel niet veel af van dat onder autochtonen, maar is beduidend lager dan bij de totale groep niet-westerse allochtonen (staat 4). Slechts enkele procenten van de pre-2000 Chinezen ontvangen een werkloosheids- of een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Dit is beduidend lager dan onder de totale groep niet-westerse allochtonen. De pre-2000 generatie ontvangt gemiddeld ook veel minder arbeidsongeschiktheidsuitkeringen dan autochtonen. Opvallend is het gebruik dat de pre-2000 Chinezen maken van de bijstand, zeker in 1999: 10 procent bij de mannen van 15 tot 65 jaar en 16 procent bij de vrouwen van die leeftijd (als er sprake is van een (echt)paar wordt de bijstand gelijkelijk verdeeld over de aanvrager en diens partner). Het is echter wel gedaald in 2008, een trend die ook bij andere bevolkingsgroepen waarneembaar is. Nieuwe Chinezen zijn in geringere mate bijstandsafhankelijk en het aantal met een arbeidsongeschiktheids- of een werkloosheidsuitkering is zelfs verwaarloosbaar. Een bijstandsuitkering komt vaker voor bij de wat hogere leeftijden. In 2008 was bijstand voor bijna drie op de tien vrouwen van 55 tot 65 jaar zelfs de voornaamste inkomstenbron (tabel 1 in de bijlage).

Staat 3
Personen van 15–64 jaar met inkomsten uit arbeid als voornaamste inkomstenbron

	Pre-2000 Chinezen		Nieuwe Chinezen	Niet-westerse allochtonen 1e generatie		Autochtonen	
	1999	2008	2008	1999	2008	1999	2008
<i>Voornaamste inkomstenbron arbeid %</i>							
Mannen							
Totaal	57	73	46	55	61	75	75
w.v.							
werknemer	36	47	43	50	54	67	67
zelfstandige	21	27	3	4	6	8	9
Vrouwen							
Totaal	38	58	32	36	43	53	63
w.v.							
werknemer	24	37	29	34	40	49	58
zelfstandige	13	21	4	2	2	4	5

Staat 4
Personen van 15–64 jaar met een sociale uitkering¹⁾ als voornaamste inkomstenbron

	Pre-2000 Chinezen		Nieuwe Chinezen	Niet-westerse allochtonen 1e generatie		Autochtonen	
	1999	2008		1999	2008	1999	2008
<i>Voor naamste inkomstenbron sociale uitkering %</i>							
Mannen							
Bijstandsuitkering	10	6	3	14	10	2	1
Arbeidsongeschiktheidsuitkering	2	2	0	7	7	6	5
Werkloosheidsuitkering	2	1	0	2	2	1	1
Vrouwen							
Bijstandsuitkering	16	11	4	21	15	3	2
Arbeidsongeschiktheidsuitkering	1	1	0	5	6	5	5
Werkloosheidsuitkering	1	1	0	1	1	1	1

¹⁾ Overige sociale uitkeringen naast bijstand, arbeidsongeschiktheidsuitkeringen en werkloosheidsuitkeringen komen bij Chinezen in Nederland slechts in geringe mate voor en worden hier niet gepresenteerd.

Het is op het eerste gezicht opmerkelijk dat grofweg de helft van de 65-plussers een bijstandsuitkering ontvangt (*staat 5*). Een bijstandsuitkering bij personen van 65 jaar of ouder is echter niet ongewoon bij eerste generatie allochtonen. Dit heeft te maken met het feit dat de eerste generatie meestal niet lang genoeg in Nederland heeft gewoond om rechten op te bouwen voor een volledige AOW-uitkering. Als er niet voldoende pensioen-opbouw is dreigt de 65-plusser onder het sociaal minimum te geraken, zodat de bijstand een welkome aanvulling vormt. Het komt overigens veel minder voor dat de bijstand voor 65-plussers de voornaamste inkomstenbron is. Niettemin was dat in 1999 nog altijd voor 10 procent van de vrouwen van 65 jaar of ouder het geval. In 2008 was dit 7 procent.

Pre-2000 Chinezen werken vooral in de horeca

Chinezen in Nederland associeert men vaak met het restaurantwezen. Niet ten onrechte, omdat alleen al bij de pre-2000 generatie meer dan 40 procent van het aantal werknemers in de horecabranche (vooral restaurants en cafetaria's) werkt, en ruim drie kwart van de zelfstandigen een bedrijf in deze sector heeft (*staat 6*). Dit zijn percentages die van een andere orde zijn dan bij autochtonen. De voorliefde voor de horecasector is echter aan het afnemen. In 2008 is het percentage werknemers en zelfstandigen in deze sector lager dan voorheen. De nieuwe Chinezen en de tweede generatie lijken nieuwe wegen in te slaan, maar ook zij zijn markant vertegenwoordigd in de horeca, zij het minder dan de pre-2000 generatie. Voor het overige werken de Chinezen vooral in de handel en de zakelijke dienstverlening.

Liever kleine baas dan grote knecht

Een fenomeen dat men vaker ziet bij pre-2000 Chinezen, is dat ervaring wordt opgedaan als werknemer in het restaurantwezen om vervolgens in deze branche voor zichzelf te beginnen. Het is zoals een Chinees in Nederland in een interview met Starink (2011) het heel treffend uitdrukte: liever een klein baasje dan een grote knecht. Van de 8,4 duizend Chinese werknemers in 1999 waren een kleine tien jaar later, in 2008, 1,1 duizend als zelfstandige actief (*staat 8*). Van die ruim duizend nieuwe ondernemers waren er 800 in zowel 1999 als 2008 werkzaam in de horecabranche, eerst als werknemer en later als eigen baas. Staat 8 laat ook zien dat niet iedere zelfstandige het ondernemerschap volhoudt. Een klein aantal zelfstandigen uit 1999 is in 2008 immers werknemer geworden.

Relatief veel pre-2000 Chinezen werken in deeltijd

Een meerderheid van de Chinese pre-2000 mannen met inkomsten uit een werknemersbaan als voornaamste inkomstenbron werkt in voltijd. Een niet onaanzienlijk deel, 30 procent, heeft een deeltijd dienstverband, tegen 22 procent bij de autochtone mannen en 24 procent bij mannen van de eerste generatie niet-westerse allochtonen (*staat 7*). Bij de vrouwen uit de pre-2000 generatie is het percentage met een deeltijd dienstverband 53 procent, enigszins vergelijkbaar met dat bij de niet-westerse allochtonen (58 procent), maar niet zo hoog als bij de autochtone vrouwen (70 procent). Ook bij de Chinese vrouwen van de nieuwe generatie is er aanzienlijke belangstelling voor deeltijdwerk, zij het minder dan bij de andere groepen. De voltijdwerkers hebben bij deze vrouwen de overhand.

Staat 5
Personen van 65 jaar of ouder met een bijstandsuitkering

	Pre-2000 Chinezen		Niet-westerse allochtonen 1e generatie		Autochtonen	
	1999	2008	1999	2008	1999	2008
%						
Mannen						
Bijstandsuitkering inkomstenbron	49	51	43	38	0	0
Bijstandsuitkering voornaamste inkomstenbron	3	2	9	6	0	0
Vrouwen						
Bijstandsuitkering inkomstenbron	48	57	51	53	0	0
Bijstandsuitkering voornaamste inkomstenbron	10	7	18	12	0	0

Staat 6
Chinezen naar sectoren¹⁾ waar ze werkzaam zijn

	Chinezen					Autochtonen	
	Pre-2000 Chinezen		Nieuwe Chinezen	2e generatie		1999	2008
	1999	2008		1999	2008		
Werknemers	%						
SBI							
51 Groothandel en handelsbemiddeling (niet in auto's en motorfietsen)	8	8	13	7	7	7	6
52 Detailhandel en reparatie van consumentenartikelen (geen auto's, motorfietsen en motorbrandstoffen)	4	5	2	8	8	7	7
55 Logies-, maaltijden- en drankenverstrekking	51	42	29	16	12	2	2
74 Overige zakelijke dienstverlening	11	12	25	22	24	12	12
Overig	27	33	31	47	48	72	73
	x 1 000						
Aantal	8,4	9,8	6,5	2,3	5,7	5 141,1	5 497,7
Zelfstandigen	%						
SBI							
51 Groothandel en handelsbemiddeling (niet in auto's en motorfietsen)	4	5	6	5	5	5	5
52 Detailhandel en reparatie van consumentenartikelen (geen auto's, motorfietsen en motorbrandstoffen)	4	5	6	8	7	15	11
55 Logies-, maaltijden- en drankenverstrekking	83	78	60	47	43	6	4
74 Overige zakelijke dienstverlening	2	3	3	12	14	10	15
Overig	7	9	24	29	31	63	65
	x 1 000						
Aantal	4,7	5,6	0,6	0,2	0,5	559,7	607,9

¹⁾ Op basis van voornaamste inkomstenbron.

Pre-2000 generatie Chinezen, sociaaleconomische ontwikkelingen 1999–2008

Het Sociaal Statistisch Bestand maakt het mogelijk om van ieder individu na te gaan hoe diens sociaaleconomische positie (in termen van voornaamste inkomstenbron) zich van het ene op het andere peilmoment heeft ontwikkeld. *Staat 8* presenteert voor de pre-2000 Chinezen transities in de voornaamste inkomstenbron tussen 1999 en 2008. Nog meer verdieping biedt *tabel 2*, waarin deze transities per leeftijdsklasse zijn weergegeven.

Vooraf vrouwen actiever geworden op arbeidsmarkt

In bijna tien jaar tijd heeft de pre-2000 generatie Chinezen in sociaaleconomische zin flinke stappen voorwaarts gemaakt. Had in 1999 57 procent van de mannen van 15 tot 65 jaar arbeidsinkomsten als voornaamste inkomstenbron, in 2008 was dat opgelopen tot 73 procent. Bij de vrouwen is de arbeidsdeelname zelfs nog sterker toegenomen, name-

lijk van 38 procent naar 58 procent (staat 3). In 2008 heeft dus meer dan de helft van de Chinese pre-2000 vrouwen inkomsten uit arbeid als hoofdinkomsten. De toename is bij zowel werknemers als zelfstandigen zichtbaar.

Uit *staat 8* blijkt dat de aanwas van personen met arbeidsinkomsten in 2008 voor een deel komt uit personen die in 1999 nog in de bijstand zaten of een andere sociale uitkering hadden, verder van jongeren die in 1999 nog in de studiefase waren, maar ook voor een belangrijk deel van personen die nog geen inkomsten of niet voor registraties bekende inkomsten hadden.

De arbeidsdeelname is zonder uitzondering voor alle leeftijdsklassen gestegen, en bij de vrouwen zelfs fors (*tabel 1*). Opmerkelijk is vooral dat oudere pre-2000 Chinezen anno 2008 een stuk actiever waren op de arbeidsmarkt dan hun leeftijdsgenoten van negen jaar eerder. Had bijvoorbeeld in

Staat 7
Pre-2000 en nieuwe Chinezen met voornaamste inkomstenbron werknemersinkomsten naar dienstverband¹⁾, 2008

	Pre-2000 Chinezen			Nieuwe Chinezen			Niet-westerse allochtonen 1e generatie			Autochtonen		
	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen
	%											
Volttijd	51	63	37	63	72	51	48	63	29	50	74	21
Deeltijd	41	30	53	31	24	39	38	24	58	44	22	70
Flexibel werk (oproepkrachten ed.)	6	5	8	6	4	9	12	13	11	5	4	6
Onbekend of niet van toepassing ²⁾	2	2	3	1	0	1	1	1	1	2	1	3

¹⁾ Indien een persoon meerdere dienstverbanden heeft, betreft het het dienstverband voor de hoofdbaan.

²⁾ Personen met overige inkomsten uit arbeid hebben over het algemeen geen dienstverband.

Staat 8
Transities¹⁾ in voornaamste inkomstenbron van pre-2000 Chinezen, 1999-2008

Voornaamste inkomstenbron in 2008																		
	Totaal	Werknemer	Zelfstandige	Bijstand	AO ²⁾ , WW, overige soc. uitkering	AOW, pensioen	Student/scholier	Overig ³⁾	Uitstroom ⁴⁾	Totaal excl. Uitstroom	Werknemer	Zelfstandige	Bijstand	AO ²⁾ , WW, overige soc. uitkering	AOW, pensioen	Student/scholier	Overig ³⁾	
	aantal x 1 000									in % van totaal 1999 excl. uitstroom								
Mannen																		
<i>Voornaamste inkomstenbron in 1999</i>																		
Werknemer	5,0	2,9	0,7	0,1	0,2	0,2	0,0	0,3	0,6	100	65	17	3	4	4	0	8	
Zelfstandige	2,8	0,5	1,7	0,1	0,1	0,1	0,0	0,2	0,1	100	20	62	4	3	4	0	8	
Bijstand	1,4	0,3	0,1	0,3	0,0	0,3	0,0	0,1	0,2	100	25	11	27	3	28	0	6	
AO, WW, overige sociale uitkering	0,6	0,1	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0	0,1	100	23	5	8	26	34	0	3	
AOW, pensioen	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,3	100	0	1	0	0	99	0	0	
Student/scholier	2,1	0,8	0,2	0,0	0,0	0,0	0,5	0,2	0,3	100	47	11	1	1	0	28	11	
Overig ³⁾	2,5	0,5	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0	0,4	1,1	100	36	17	8	2	5	3	29	
Totaal	15,2	5,2	3,0	0,7	0,5	1,3	0,5	1,2	2,7	100	41	24	6	4	11	4	10	
Vrouwen																		
<i>Voornaamste inkomstenbron in 1999</i>																		
Werknemer	3,4	2,0	0,4	0,1	0,2	0,1	0,0	0,4	0,3	100	64	13	3	5	2	0	12	
Zelfstandige	1,9	0,3	1,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	100	16	64	6	2	1	0	11	
Bijstand	2,3	0,4	0,2	0,8	0,1	0,4	0,0	0,2	0,2	100	21	9	39	3	17	0	12	
AO, WW, overige sociale uitkering	0,4	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	100	16	6	7	29	33	0	10	
AOW, pensioen	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,2	100	0	1	3	0	96	0	1	
Student/scholier	1,8	0,7	0,2	0,1	0,0	0,0	0,4	0,2	0,2	100	43	11	5	2	0	29	11	
Overig ³⁾	5,0	1,0	0,6	0,3	0,1	0,2	0,1	1,6	1,0	100	26	15	9	3	5	1	41	
Totaal	15,6	4,5	2,5	1,5	0,5	1,3	0,5	2,7	2,0	100	33	19	11	4	10	4	20	

¹⁾ Het betreft transitie in voornaamste inkomstenbron tussen de laatste vrijdag in september 1999 en de laatste vrijdag in september 2008. De totalen voor 2008 wijken iets af van de aantallen voor 2008 in tabel 1. Dit komt omdat staat 8 alleen de transitie toont voor pre-2000 Chinezen die in 1999 tot de bevolking van Nederland behoorden, terwijl in tabel 1 de cijfers voor 2008 ook die pre-2000 Chinezen omvat die in 1999 tijdelijk niet in Nederland gevestigd waren. Deze ruim driehonderd Chinezen zijn later wederom in Nederland ingestroomd.

²⁾ AO=WAO, WIA of WaJong

³⁾ Geen inkomstenbron of niet geregistreerde inkomstenbron.

⁴⁾ Demografische uitstroom: overledenen en emigranten (inclusief administratieve correcties).

1999 ongeveer 27 procent van de mannen van 55 tot 65 jaar arbeidsinkomsten als voornaamste inkomsten-, in 2008 was dat meer dan verdubbeld tot 58 procent. Bij de vrouwen van 55 tot 65 jaar is er zelfs sprake van een snellere stijging van de arbeidsdeelname, van 10 tot 28 procent.

De toename van de werkzame populatie in alle leeftijdsklassen is voor een belangrijk deel te verklaren uit een doorstroomeffect. Dit wil zeggen dat de jongere generaties die in 1999 al een hogere arbeidsdeelname vertoonden ook in 2008 voor een belangrijk deel actief waren gebleven op de arbeidsmarkt. Uit tabel 2 blijkt bijvoorbeeld dat van de 2,1 duizend werkzame mannen en 1,0 duizend werkzame vrouwen van 45 tot 55 jaar in 1999 er 1,4 duizend mannen en 500 vrouwen ook aan het werk waren in 2008. Het merendeel van hen was toen 55 tot 65 jaar oud. Deze aantallen overtreffen in ruime mate het aantal oorspronkelijk in 1999 werkzame personen van 55 tot 65 jaar: 300 mannen en 100 vrouwen. Daarnaast was er voor een kleiner deel ook nog instroom van 45- tot 54-jarigen in 1999 die toen nog in een uitkeringssituatie verkeerden of geen (bekende) inkomsten hadden.

Pre-2000 Chinezen in tien jaar tijd minder bijstandsafhankelijk

Er zijn ook andere factoren die de toegenomen arbeidsdeelname verklaren. Het vigerende reïntegratie-beleid, waarbij mensen uit de bijstand naar werk worden geholpen, lijkt bij deze groep zijn vruchten af te werpen. Over de gehele linie (alle leeftijdsklassen) is duidelijk een afname van het beroep

op bijstand waarneembaar (tabel 2). Uit staat 8 valt op te maken dat, gecorrigeerd voor uitstroom, van de bijstandsontvangers van 1999 36 procent van de mannen en 30 procent van de vrouwen in 2008 was uitgestroomd naar werk (werknemer/zelfstandige).

Pre-2000 Chinezen schuiven op in de inkomstenverdeling

De pre-2000 generatie Chinezen is van 1999 op 2008 gestegen op de inkomstenladder (staat 9). In 1999 maakte 26 procent van de pre-2000 Chinezen deel uit van de bovenste vijf decielen van de landelijke inkomstenverdeling. In 2008 had 31 procent van de pre-2000 generatie een positie boven de mediaan.

De stijging doet zich grosso modo ook per leeftijdsklasse voor, zoals uit de staat kan worden opgemaakt. Zo had in de leeftijdsklasse van 35 tot 45 jaar 14 procent van de pre-2000 Chinezen in 1999 een positie in het laagste deciel van de inkomstenverdeling, tegen 9 procent in 2008. In de leeftijdsklasse van 55 tot 65 jaar bevond zich 81 procent van de pre-2000 Chinezen in 2008 beneden de mediaan, waar dit in 1999 nog 88 procent was.

De 25- tot 34-jarige Chinezen van 1999 hebben tot en met het vijfde deciel in meerderheid een handhaving van hun oorspronkelijke deciel of een opwaartse decielverschuiving ondergaan in de periode tot en met 2008 (staat 10). De 55- tot 64-jarige Chinezen van 1999 waren in 2008 voor het grootste deel met pensioen. Voor de laagste drie decielen had een meerderheid zijn decielpositie gehandhaafd of verbeterd. Vanaf het vierde deciel ondervonden een groter deel

Staat 9
Pre-2000 Chinezen naar positie in de inkomstenverdeling¹⁾ en leeftijd, 1999 en 2008

	Totaal	Leeftijdsgroep						
		0-14 jaar	15-24 jaar	25-34 jaar	35-44 jaar	45-54 jaar	55-64 jaar	65 jaar of ouder
<i>in % van totaal</i>								
1999								
1e deciel (minder dan 443 Euro)	16	100	34	13	14	12	14	14
2e deciel (443 tot 651 Euro)	15	0	20	8	9	15	32	30
3e deciel (651 tot 887 Euro)	20	0	19	18	18	20	20	41
4e deciel (887 tot 1 100 Euro)	10	0	10	9	10	11	12	10
5e deciel (1 100 tot 1 394 Euro)	12	0	9	14	14	15	11	2
6e deciel (1 394 tot 1 711 Euro)	9	0	5	13	11	9	4	1
7e deciel (1 711 tot 2 032 Euro)	5	0	2	9	6	5	3	1
8e deciel (2 032 tot 2 405 Euro)	4	0	1	7	5	4	2	1
9e deciel (2 405 tot 3 092 Euro)	4	0	1	6	5	4	1	0
10e deciel (3 092 Euro of meer)	4	0	0	4	6	4	3	1
2008								
1e deciel (minder dan 620 Euro)	13	100	32	9	9	13	15	15
2e deciel (620 tot 895 Euro)	13	0	19	6	6	10	18	30
3e deciel (895 tot 1 175 Euro)	19	0	19	16	16	18	18	31
4e deciel (1 175 tot 1 467 Euro)	12	0	10	10	11	12	16	14
5e deciel (1 467 tot 1 831 Euro)	13	0	8	13	13	16	14	6
6e deciel (1 831 tot 2 249 Euro)	9	0	4	13	11	11	7	2
7e deciel (2 249 tot 2 710 Euro)	6	0	4	10	7	6	4	1
8e deciel (2 710 tot 3 277 Euro)	5	0	2	9	7	4	3	1
9e deciel (3 277 tot 4 338 Euro)	5	0	1	9	9	5	2	1
10e deciel (4 338 Euro of meer)	6	0	0	5	10	6	3	1

¹⁾ Het betreft de landelijke inkomstenverdeling van personen. Onder inkomsten wordt verstaan het fiscaal maandbedrag van de persoon in de maand van het peilmoment vanuit de verschillende inkomstenbronnen die de persoon op dat moment heeft. Bepaalde inkomsten zoals inkomen uit vermogen en alimentatie zijn niet opgenomen.

Opmerking: in 1999 maakten overige inkomsten uit arbeid, arbeidsinkomsten buitenland en uitkeringen buitenland geen deel uit van de totale inkomsten. Dat impliceert dat een vergelijking van de positie in de inkomstenverdeling 1999 en 2008 niet geheel zuiver is. Het aantal pre-2000 Chinezen met overige inkomsten uit arbeid, arbeidsinkomsten buitenland en uitkeringen buitenland is echter zeer beperkt.

van de Chinezen tussen 1999 en 2008 een daling op de inkomstenladder.

De uitstroom in beide leeftijdsklassen is niet uitsluitend demografisch (overlijdensgevallen en emigratie), maar betreft ook personen die in 2008 geen (geregistreerde) inkomsten meer hadden.

Staat 10
Verschuiving in de inkomstenverdeling¹⁾ van pre-2000 Chinezen met inkomsten in 1999

	Uitstroom	Gelijk gebleven	Omlaag gegaan	Omhoog gegaan
25-34 jaar				
%				
Deciel in 1999				
1e	22	13	0	65
2e	19	8	10	63
3e	19	16	10	54
4e	19	14	27	40
5e	17	14	31	37
6e	19	12	39	30
7e	17	7	35	42
8e	23	10	33	34
9e	18	18	32	32
10e	23	36	41	0
55-64 jaar				
Deciel in 1999				
1e	12	13	0	75
2e	14	31	9	47
3e	16	35	21	27
4e	10	15	65	10
5e	18	11	67	4
6e	12	4	81	3
7e	6	2	84	8
8e	11	4	85	0
9e	13	4	78	4
10e	13	31	56	0

¹⁾ Het betreft de landelijke inkomstenverdeling van personen.

4. De nieuwe Chinezen in Nederland

De populatie Chinezen in Nederland is aan het veranderen. Dat wordt vooral duidelijk bij het beschrijven van de tweede groep Chinezen, de groep die vanaf 2000 naar Nederland is gekomen (de nieuwe Chinezen). De herkomst, migratiemotieven en demografische kenmerken van deze Chinezen zijn totaal anders dan die van de eerste generatie Chinezen die zich vóór 2000 in Nederland vestigden. Deze paragraaf gaat dieper in op de kenmerken van de nieuwe generatie Chinezen.

4.1 De kenmerken van de nieuwe Chinezen in Nederland

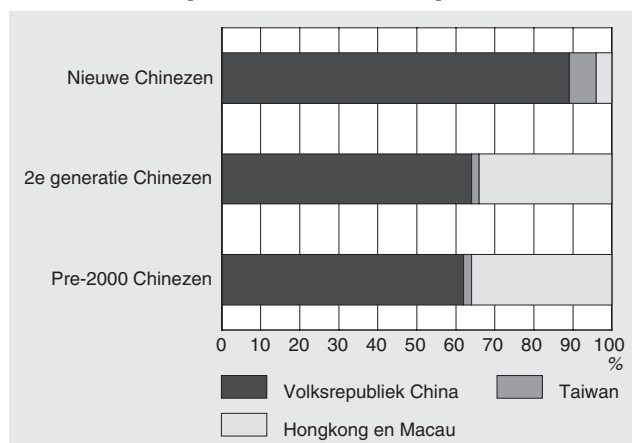
Nieuwe Chinezen komen van het vasteland

In tegenstelling tot de eerdere migranten komen de Chinezen die vanaf 2000 naar Nederland zijn gekomen vooral uit het vasteland van China (*grafiek 6*). De dominante positie van Hongkong en omliggende provincies in de migratie is verdwenen. Door gewijzigde politieke omstandigheden in China is het voor Chinezen uit andere delen van China in loop van de jaren negentig veel gemakkelijker geworden om te emigreren. In 2008 waren er bijna 20 duizend nieuwe Chinezen in Nederland, van wie ongeveer 90 procent afkomstig van het vasteland van China. Minder dan vijf procent is afkomstig uit Hongkong of Macau.

Meer Chinese vrouwen en jongeren komen naar Nederland

De nieuwe generatie Chinezen is relatief jong en iets vaker vrouw. Zo was in 2008 ongeveer 55 procent van deze groep Chinezen vrouw en was ruim de helft van hen tussen de 20 en 30 jaar oud. Aangezien deze groep relatief jong was,

6. Chinezen naar generatie en herkomstregio, 2008



waren ze ook vaak (nog) alleenstaand. Ruim 40 procent van de nieuwe Chinezen had geen partner met wie ze samenwoonden. Onder mannelijke Chinezen was zelfs ruim de helft alleenstaand; vrouwelijke Chinezen waren minder vaak alleenstaand. Iets minder dan 20 procent van de nieuwe generatie Chinezen had in 2008 kinderen. Deze personen waren in meerderheid 30 jaar of ouder. Dat deze nieuwe groep Chinezen in Nederland relatief jong en vaak alleenstaand is, heeft sterk te maken met het doel waarvoor ze naar Nederland zijn gekomen.

De nieuwe Chinezen zijn vaak student

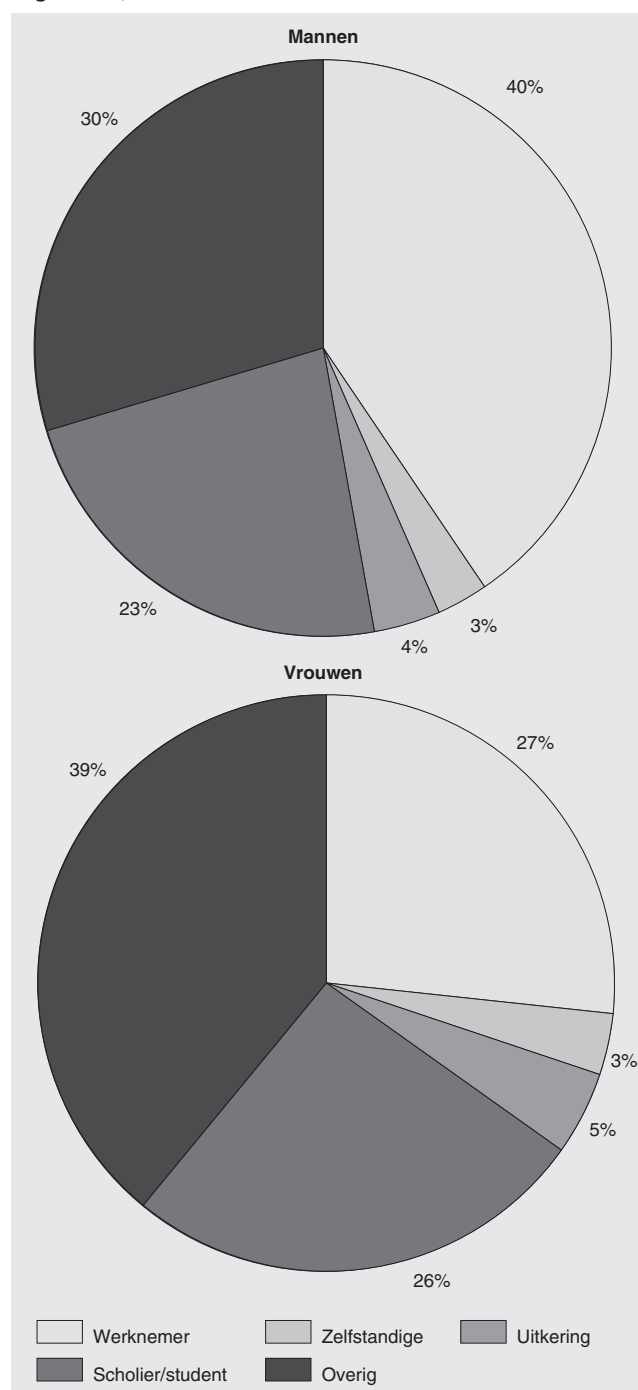
Ongeveer de helft van de nieuwe Chinezen heeft de intentie om in Nederland te studeren. Voor Chinese mannen is dit zelfs het belangrijkste migratiemotief (Harmsen, 2011). Een deel van de Chinezen die sinds 2000 naar Nederland kwam om te studeren, zal inmiddels klaar zijn met de studie, werken of weer zijn vertrokken. In 2008 was nog ongeveer een kwart van de nieuwe Chinezen te typeren als student of scholier. In 2004 was nog een groter deel student of scholier, ongeveer 34 procent van de nieuwe Chinezen. Ook al was studie het belangrijkste migratiemotief, van de mannelijke Chinezen was het grootste deel in 2008 aan het werk (40 procent). Vrouwelijke Chinezen van de nieuwe generatie waren nog iets vaker student. Ook vallen veel vrouwen in de categorie met sociaaleconomische positie 'overig'. Hiertoe behoren onder meer personen die met een Nederlander zijn getrouwd en om die reden naar Nederland zijn gekomen.

Grafiek 7 laat zien dat ook een groot deel van de nieuwe generatie Chinezen naar Nederland is gekomen om te werken. In tegenstelling tot de eerste generatie Chinezen die vóór 2000 naar Nederland zijn gekomen, werkt deze groep veel minder vaak in de horeca. Het merendeel kan beter getypeerd worden als kennismigrant. Paragraaf 4.3 gaat verder in op de arbeidsmarktpositie van de nieuwe generatie Chinezen.

Grote stad blijft populair

De nieuwe generatie Chinezen woont meestal in een grote stad (kaart 3). De Randstad blijft populair, maar ook de hoge concentratie Chinezen in enkele studentensteden zoals Eindhoven (Technische Universiteit Eindhoven), Wageningen (Wageningen University and Research), Groningen (Rijksuniversiteit Groningen), Delft (Technische

7. Sociaaleconomische positie van de nieuwe Chinezen naar geslacht, 2008

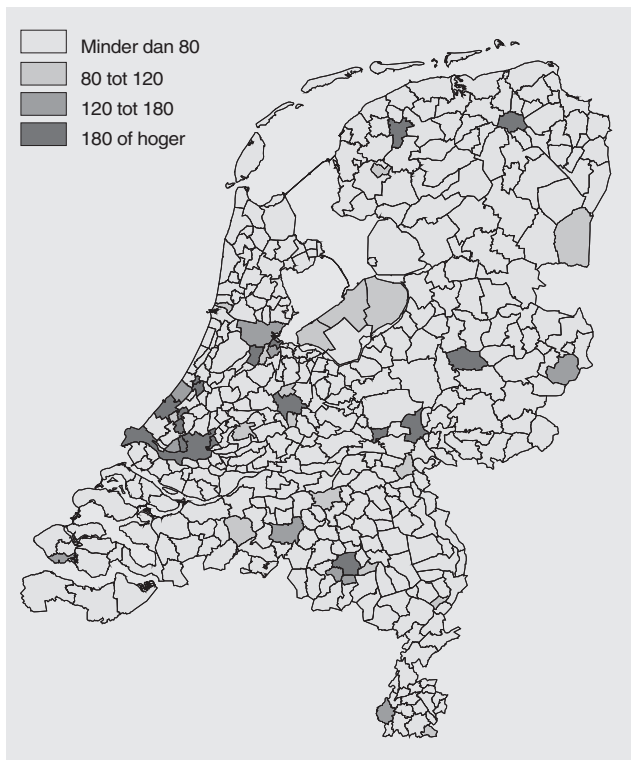


Universiteit Delft) en Leeuwarden (onder meer NHL Hogeschool) valt op. In kaart 4 is de concentratie-index per wijk van de nieuwe Chinezen in Delft weergegeven. Zo is te zien dat de wijken Voorhof en Wippolder geliefde wijken zijn voor de nieuwe Chinezen. Dit zijn wijken met relatief goedkope woningen waar veel jonge mensen, alleenstaanden en studenten wonen.

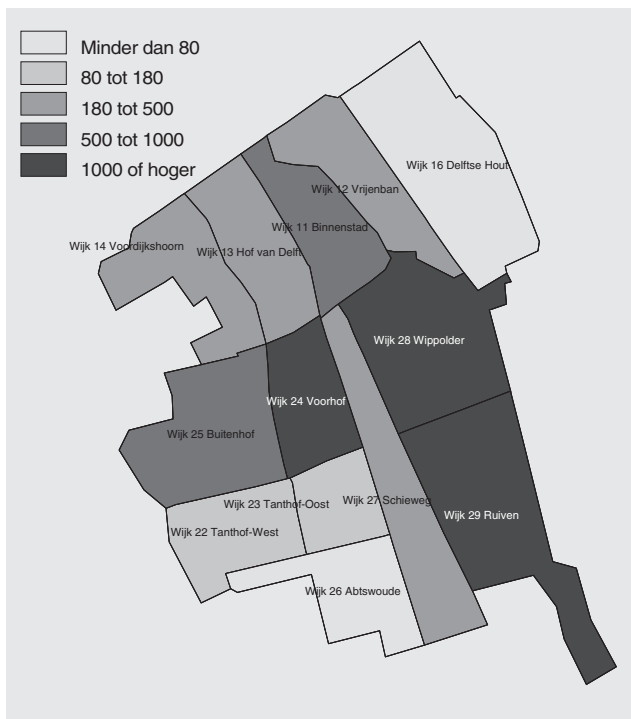
4.2 De Chinese studenten in Nederland

Bijna 3,5 duizend Chinezen in het hoger onderwijs
Ongeveer 5 duizend nieuwe Chinezen waren in 2008 scho-

3. Concentratie-index van de nieuwe Chinezen naar gemeente, 2008

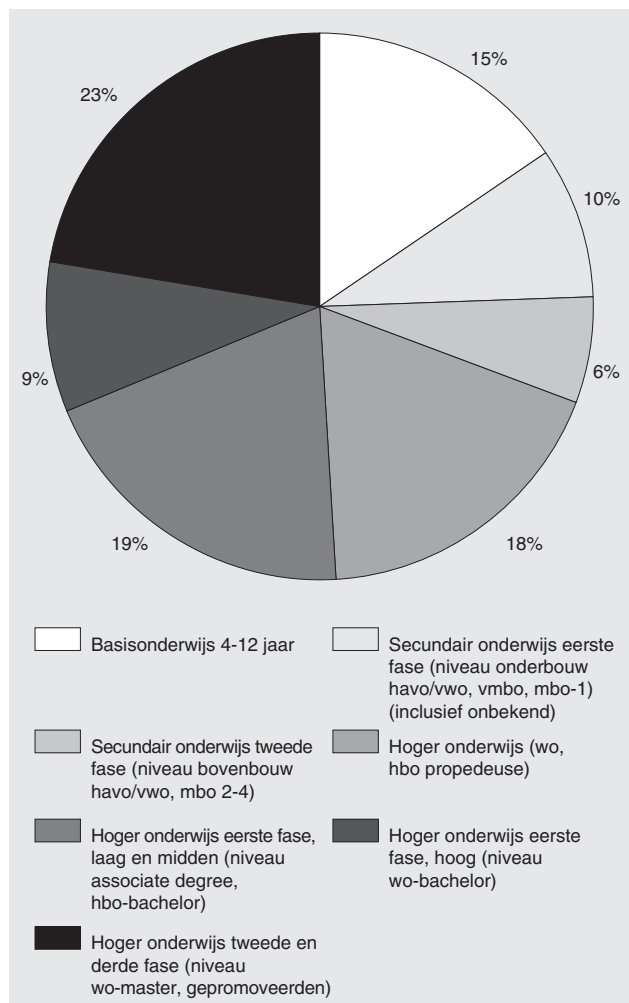


4. Concentratie-index van de nieuwe Chinezen in Delft, 2008



lier of student. Dat is een kwart van alle Chinezen die sinds 2000 naar Nederland zijn gekomen. Ongeveer 30 procent van hen zat nog op de basisschool of middelbare school (*grafiek 8*). Deze scholieren waren dan ook voornamelijk Chinezen van jonger dan 20 jaar. Bijna 3,5 duizend, het grootste deel van de nieuwe Chinezen, was ingeschreven in het hoger onderwijs en volgde in 2008 een opleiding in het hoger beroeps onderwijs (hbo) of wetenschappelijk onder-

8. Hoogst gevolgde opleiding van nieuwe Chinezen die scholier of student zijn, 2008



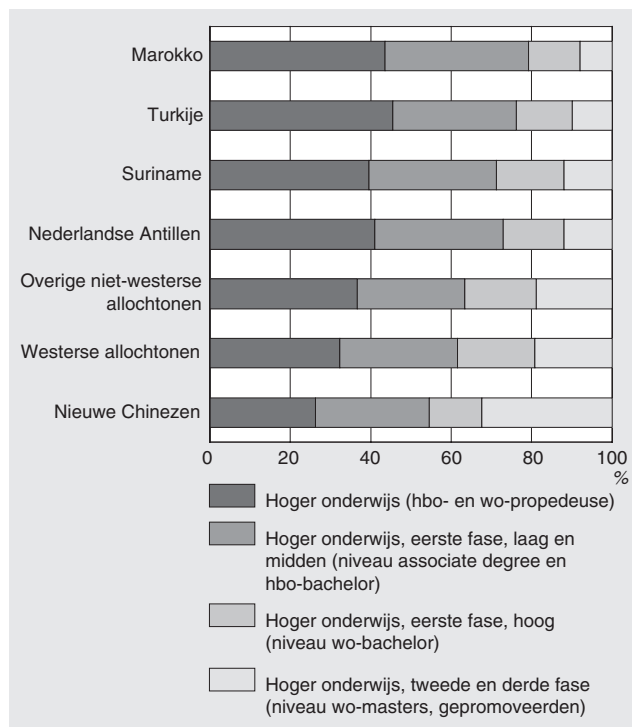
wijs (wo). Bijna 60 procent van de Chinese studenten was vrouw. In *grafiek 9* zijn deze cijfers vergeleken met die van enkele andere bevolkingsgroepen. Ruim 45 procent van de nieuwe generatie studerende Chinezen volgt een wo-opleiding. Dit percentage is een stuk hoger dan in de andere bevolkingsgroepen, zelfs in vergelijking met de autochtonen en westerse allochtonen die studeren.

Vooral economische opleidingen populair onder Chinese studenten

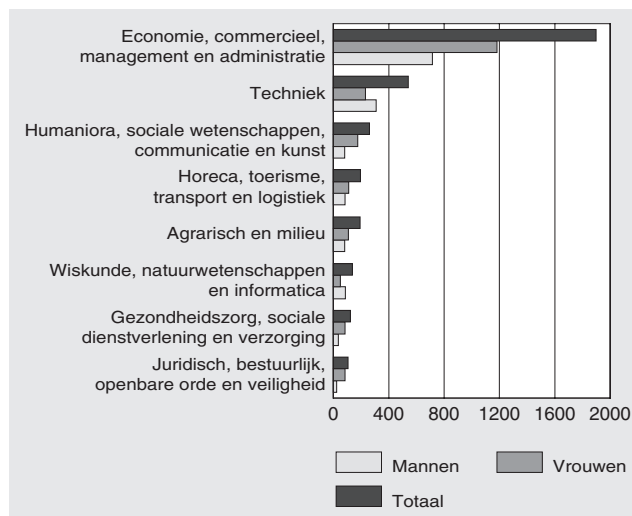
Het valt op dat meer dan de helft van de Chinese studenten van de nieuwe generatie in het hoger onderwijs een studie volgt in de richting 'economie, commercieel, management en administratie' (*grafiek 10*). Dat zijn ruim 1,8 duizend studenten. Daarna is 'techniek' met 16 procent de populairste studierichting, gevolgd door 'humaniora, sociale wetenschappen, communicatie en kunst' (8 procent), 'horeca, toerisme, transport en logistiek' en 'agrarisch en milieu' (beide 6 procent). Er zijn geen grote verschillen in studiekeuze tussen de mannelijke en vrouwelijke Chinese studenten. Mannen kiezen iets vaker voor een studie in de 'techniek' of 'wiskunde, natuurwetenschappen en informatica'.

Ook onder Nederlandse studenten in het hoger onderwijs is de richting 'economie, commercieel, management en administratie' populair. Ongeveer 20 procent volgt een studie in deze richting, wel duidelijk minder dan onder de Chinese

9. Studenten in het hoger onderwijs naar herkomst en onderwijsniveau van de gevolgde opleiding, 2008



10. Chinese studenten in het hoger onderwijs naar studierichting, 2008

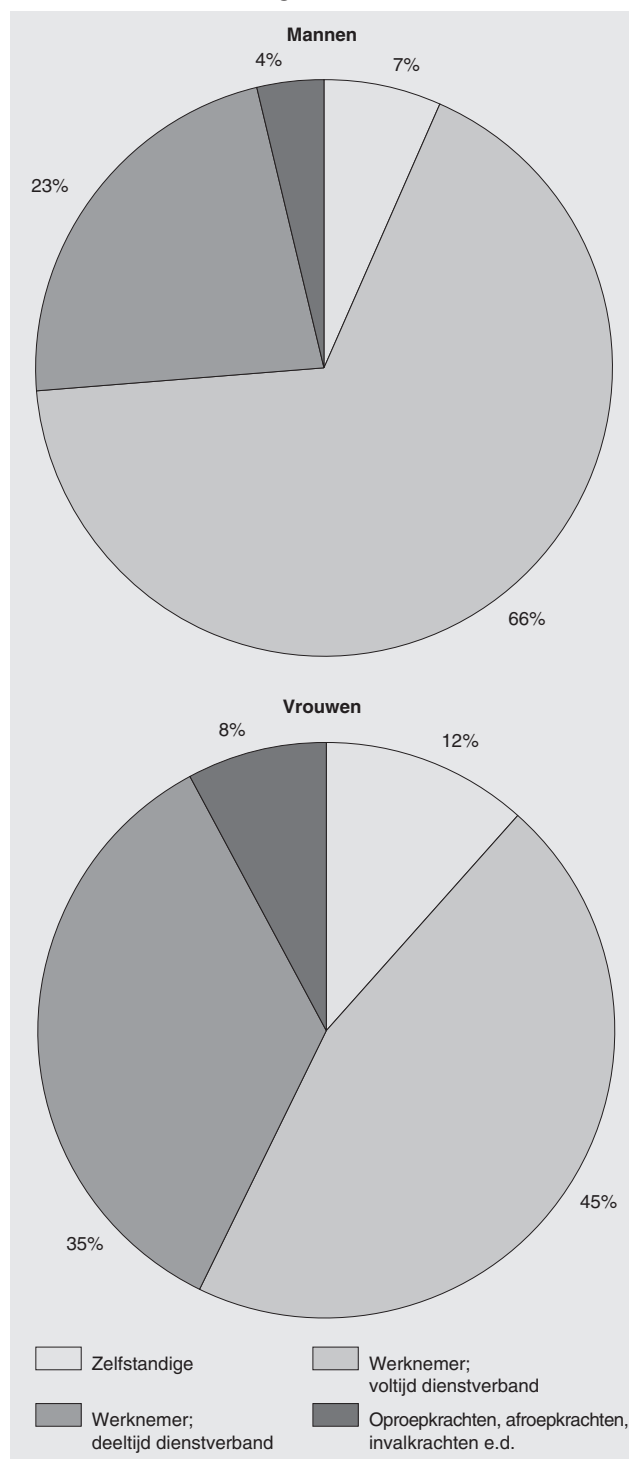


studenten. Verder zijn onder Nederlandse studenten de studierichtingen 'gezondheidszorg, sociale dienstverlening en verzorging' en 'leraren' duidelijk meer in trek dan bij de Chinese studenten.

4.3 Wat voor werk doen de nieuwe Chinezen?

Bijna 40 procent van de eerste generatie Chinezen van 15 tot 65 jaar (de potentiële beroepsbevolking) die sinds 2000 zijn geïmmigreerd, was in 2008 aan het werk. Dat waren ruim 7 duizend personen. Ruim 90 procent van hen had als voornaamste inkomstenbron een baan als werknemer, de overige 10 procent genereerde zijn inkomsten vooral als zelfstandige (grafiek 11).

11. Nieuwe Chinezen naar geslacht en soort werk, 2008



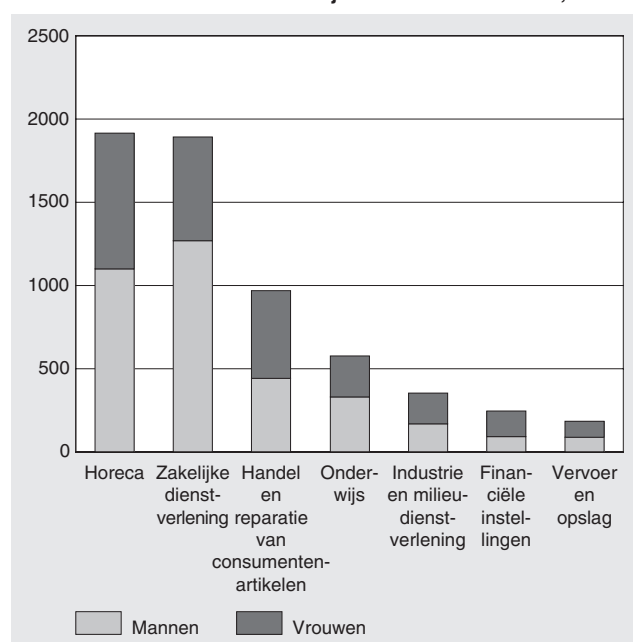
Hoewel de vrouwen onder de nieuwe generatie Chinezen iets in de meerderheid zijn, waren er in 2008 meer mannelijke dan vrouwelijke Chinezen werkzaam (3,9 duizend mannen ten opzichte van 3,2 duizend vrouwen). Mannen werkten ook vaker in voltijd en vrouwen vaker in deeltijd. De nieuwe generatie Chinezen is relatief jong, dat is ook zo onder de werkenden; meer dan 80 procent is tussen de 20 en de 40 jaar oud.

Meeste nieuwe Chinezen werkzaam in zakelijke dienstverlening

De nieuwe generatie Chinezen heeft veel minder vaak een

baan in de horeca dan de eerste generatie Chinezen die vóór 2000 naar ons land kwamen. Toch blijft dit samen met de zakelijke dienstverlening de populairste sector. Ongeveer 30 procent van de nieuwe Chinezen werkt in de horeca, evenveel als in de zakelijke dienstverlening (grafiek 12). Veel Chinezen in de zakelijke dienstverlening doen tijdelijk werk. Meer dan duizend nieuwe Chinezen werken via een uitzend- of uitleenbureau, dat is ruim de helft van de nieuwe Chinezen in de zakelijke dienstverlening. Binnen de horeca blijft het voor de nieuwe Chinezen interessant om in een restaurant te werken. Met ruim 1,5 duizend nieuwe Chinezen zijn restaurants veruit de grootste categorie binnen de horeca. Verder valt op dat er veel nieuwe Chinezen werkzaam zijn in het wetenschappelijk onderwijs: ruim 500 in 2008.

12. Nieuwe Chinezen naar bedrijfstak van werknemers, 2008



Bij de zelfstandigen onder de nieuwe Chinezen is de horeca nog veruit de populairste sector voor een eigen bedrijf. Ruim 60 procent van hen heeft een eigen zaak in de horeca. De meesten hebben een eigen eetgelegenheden (restaurant, cafetaria, lunchroom of snackbar).

4.4 Migratiebewegingen van de nieuwe Chinezen

40 procent van de nieuwe generatie Chinezen vertrekt weer
In 2008 woonden er bijna 20 duizend nieuwe generatie Chinezen in Nederland. Vier jaar eerder, in 2004, waren dat er bijna 14 duizend. Van de nieuwe Chinezen die in 2004 in ons land verbleven, waren er in 2008 nog ruim 8 duizend over. Dit betekent dat ruim 5 duizend, ongeveer 40 procent, in die vier jaar tijd weer zijn vertrokken. Voor een deel van deze personen is bekend waar ze naar toe zijn geëmigreerd. Ruim 1,5 duizend gingen weer terug naar China of Taiwan. Ook Groot-Brittannië, de Verenigde Staten en Duitsland waren populaire landen van bestemming.

Veel Chinese studenten en werknemers tijdelijk in Nederland

Van de nieuwe generatie Chinezen die in 2004 in ons land waren, hebben we de sociaaleconomische positie in 2004 en 2008 met elkaar vergeleken en bepaald wie er weer vertrokken was (staat 11). Veel nieuwe Chinezen zijn tijdelijk in ons land, vaak als student. Van de 4,8 duizend Chinese scholieren of studenten in 2004 was vier jaar later bijna 40 procent weer vertrokken, bijna een kwart was nog steeds student of scholier en ongeveer 20 procent was aan het werk als werknemer of zelfstandige. Van de werknemers in 2004 was 55 procent nog steeds aan het werk in 2008, als werknemer of zelfstandige. Ruim een kwart van de nieuwe Chinezen die in 2004 als werknemer in Nederland werkten, was in 2008 weer vertrokken. Dit zullen vooral de zogeheten expats zijn geweest.

5. De tweede generatie Chinezen in Nederland

De tweede generatie Chinezen is een jonge generatie. In 2008 was bijna de helft jonger dan 15 jaar en had een kwart de leeftijd van 15 tot 25 jaar. Slechts vijf procent was 40 jaar of ouder. In 1999 was de tweede generatie nog jonger: maar liefst 86 procent was jonger dan 25 jaar.

Het merendeel van de tweede generatie gaat nog naar school of treedt tussen het 15e en 25e levensjaar toe tot de arbeidsmarkt. In het kader van dit artikel is vooral interessant hoe de tweede generatie het op school doet en in hoeverre ze qua beroepskeuze in de voetsporen van hun ouders treedt.

Staat 11
Veranderingen in sociaal-economische positie van nieuwe Chinezen tussen 2004 en 2008

	2008						Totaal ¹⁾
	Werknemer	Zelfstandige	Uitkering	Scholier/student	Overig	Geëmigreerd	
2004							
Werknemer	1 110	140	60	30	280	610	2 220
Zelfstandige	30	130	0	0	20	10	180
Uitkering	110	20	120	10	30	40	320
Scholier/student	900	30	30	1 130	920	1 810	4 820
Overig	930	180	30	300	1 480	2 830	6 040
Totaal	3 080	490	540	1 470	2 740	5 360	13 660

¹⁾ Inclusief onbekenden.

Tweede generatie Chinezen presteren op school bovengemiddeld

Een groot deel van de tweede generatie zit nog op de middelbare school. In 2008 ging het om ruim 5 duizend personen, bijna een derde van de totale tweede generatie Chinezen. In 1999 was het aantal met 3 duizend scholieren nog aanzienlijk lager, maar ook toen was het aandeel binnen de tweede generatie bijna een derde.

Om de onderwijsprestaties van deze groep te bekijken, is het onderwijsniveau van de Chinese scholieren van 16 en 17 jaar vergeleken met het landelijk gemiddelde (staat 12). Op deze leeftijd worden eventuele verschillen in onderwijsniveau goed zichtbaar.

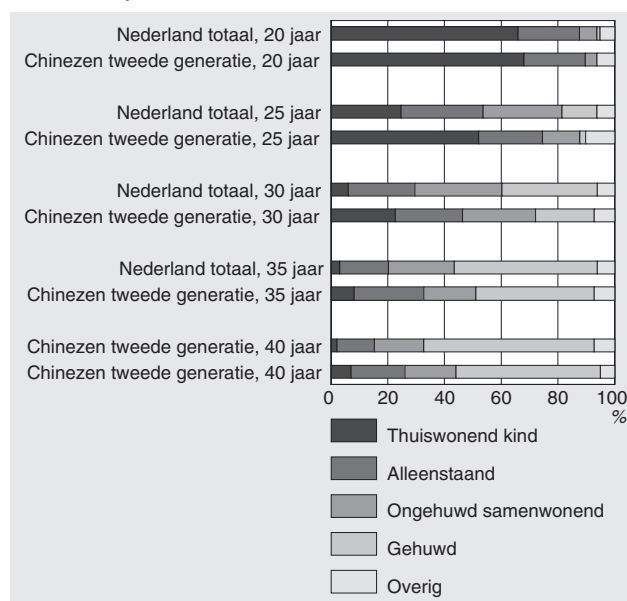
In vergelijking met de bevolking van Nederland als geheel volgen naar verhouding veel tweede generatie Chinese scholieren vwo bovenbouw of een opleiding van vergelijkbaar niveau (SOI 43). In 2008 volgde 54 procent van de Chinese meisjes van 16 en 17 jaar onderwijs op dit niveau, 12 procentpunten boven het landelijk gemiddelde voor meisjes van die leeftijd. Ook Chinese jongens volgden vaker dan gemiddeld secundair onderwijs van dit niveau, 44 procent tegen het landelijk gemiddelde van 35 procent. Het aandeel van Chinese meisjes dat een hoge middelbare opleiding volgde was 10 procentpunt hoger dan voor jongens. Chinese scholieren van deze leeftijd doen het in dit opzicht zelfs beter dan autochtone scholieren.

Chinese tweede generatie blijft lang thuiswonen

De tweede generatie Chinezen woont voor een groot gedeelte nog thuis bij de ouders, maar net als andere jongeren verlaten de eerste Chinese jongeren tussen hun 15e en 25e levensjaar het ouderlijk huis. Op 20-jarige leeftijd is er nog maar een klein verschil tussen het percentage thuiswonende tweede generatie Chinezen en dat van de totale bevolking van Nederland van die leeftijd, maar uit de vergelijking van 25-jarigen wordt duidelijk dat tweede generatie Chinese jongeren beduidend langer bij hun ouders blijven wonen dan de gemiddeld 25-jarige in Nederland (grafiek 13). Meer dan de helft van de Chinese jongeren woont op die leeftijd nog bij de ouders, terwijl minder dan een kwart van de totale bevolking van die leeftijd nog bij de ouders thuis woont. Vooral bij vrouwen in deze leeftijdsgroep is het verschil groot. Bij mannen ontstaat het verschil goeddeels tussen het 25e en 30e levensjaar.

Ook op hogere leeftijd blijft onder tweede generatie Chinezen het aandeel van personen dat nog bij de ouders woont wat hoger dan voor de totale bevolking. Daar is het aandeel alleenstaanden relatief hoger dan voor de bevolking als geheel.

13. Tweede generatie Chinezen naar plaats in het huishouden en leeftijd, 2008



Een op de drie tweede generatie Chinese werknemers werkt in horeca of zakelijke dienstverlening

In 2008 werkte 12 procent van tweede generatie Chinese werknemers in de horeca (staat 6). Dat is aanzienlijk minder dan het aandeel van de pre-2000 migranten. Het aandeel in de overige zakelijke dienstverlening is met 24 procent juist twee keer zo hoog als voor de pre-2000 migranten. Tot de overige zakelijke dienstverlening worden onder andere boekhoudkantoren, advies- en reclamebureaus gerekend. De tweede generatie werkt dus in een breder scala van sectoren.

Van de tweede generatie Chinezen met arbeid als voornaamste inkomstenbron is slechts 8 procent zelfstandig ondernemer, terwijl dat bij de pre-2000 migranten 36 procent is. De tweede generatie is nog jong maar als de voortekenen niet bedriegen zal deze generatie minder vaak dan hun ouders kiezen voor het zelfstandig ondernemerschap.

6. Belangrijkste bevindingen per generatie

Het afgelopen decennium is het aantal Chinezen in Nederland bijna verdubbeld. De groei hangt deels samen met geboorte van tweede generatie Chinezen. Belangrijker nog is dat in de loop van het eerste decennium bijna 25 duizend Chinezen voor werk en/of studie naar Nederland zijn gekomen. Bijna

Staat 12

Aandeel Chinezen van de tweede generatie van 16 en 17 jaar in het secundair onderwijs, tweede fase, 2008

	Chinezen, 2e generatie		Totaal Nederland	
	Man	Vrouw	Man	Vrouw
	%			
SOI Niveau secundair onderwijs tweede fase				
41 Laag (omvat o.a. deelcertificaten havo/vwo en mbo-2)	7	5	15	10
42 Midden (omvat o.a. havo bovenbouw en mbo-3)	32	29	23	28
43 Hoog (omvat o.a. vwo bovenbouw en mbo-4)	44	54	35	42

ongemerkt is de Chinese bevolkingsgroep daarmee in omvang de vijfde groep niet-westerse allochtonen in Nederland geworden. Per groep zijn de ontwikkelingen gedurende het afgelopen decennium verschillend geweest. Hieronder zijn de belangrijkste bevindingen opgesomd.

Pre-2000 Chinezen

De pre-2000 Chinezen, eerste generatie Chinezen die zich in de vorige eeuw in Nederland vestigden, kwamen vooral voor werk of vanwege gezinsvorming of gezinshereniging. De eerste migranten tot 1980 waren vooral uit Hongkong afkomstig, daarna in toenemende mate uit overige delen van China. Opmerkelijk is het hoge aantal zelfstandigen onder hen, waarvan een aanzienlijk deel in de horecasector. In de laatste tien jaar zijn de pre-2000 Chinezen steeds meer in het arbeidsproces betrokken, in het bijzonder de vrouwen. Tegelijkertijd is hun afhankelijkheid van sociale uitkeringen, vooral de bijstandsuitkering, verminderd. Deze ontwikkeling heeft bijgedragen aan een inkomstenverbetering voor deze groep.

Nieuwe Chinezen

De nieuwe Chinezen zijn relatief jong, alleenstaand en iets vaker vrouw. Velen van hen komen hier studeren, waarbij vooral opleidingen op het gebied van economie, management en administratie populair zijn. Daarnaast gaan ook veel nieuwe Chinezen werken. De horeca blijft populair, maar evenveel nieuwe Chinezen zijn werkzaam in de zakelijke dienstverlening (waaronder uitzend- en uitleenbureaus). Veel nieuwe Chinezen vertrekken na een aantal jaren weer uit Nederland.

Tweede generatie Chinezen

De tweede generatie Chinezen is een snel groeiende groep die per 1 januari 2011 gemiddeld 18 jaar oud is. Deze groep doet het minstens zo goed op school als autochtonen. Degenen die reeds zijn toegetreden tot de arbeidsmarkt kiezen veel minder vaak dan hun ouders voor een baan in de horeca en juist veel vaker voor een baan in de zakelijke dienstverlening.

Literatuur

CBS, 2010, Demografiek. Bevolkingstrends 58(1), blz. 6.

Gijsberts, M., W. Huijnk en R. Vogels, 2011, Chinese Nederlanders, van horeca naar hogeschool. Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag.

Harmsen, C., 2011, Ruim 51 duizend Chinezen van de eerste generatie in Nederland. CBS-Webmagazine, 28 april 2011.

Starink, L., 2011, Geld, status en véél eten. NRC Handelsblad 9/10 juli 2011.

Vogels, R., P. Geense en E. Martens, 1999, De maatschappelijke positie van Chinezen in Nederland. Van Gorcum, Assen.

Wolf, S., 2011, Chinezen in Nederland. FORUM, Utrecht.

Technische toelichting

Leeftijd

De leeftijd is in alle gevallen die op peildatum. Voor 1999 en 2008 is dat de leeftijd op de laatste vrijdag van september in het betreffende jaar.

Dienstverband

Bij meerdere banen gaat het om het dienstverband behorend bij de hoofdbaan.

- Voltijd dienstverband: baan van een werknemer waarbij sprake is van een vaste arbeidsrelatie en van een volledige dag- en weektaak.
- Deeltijdbaan dienstverband: baan waarbij zowel sprake is van een vaste arbeidsrelatie als van een vast overeengekomen aantal uren lager dan het aantal uren behorend bij een volledige dag- en weektaak.
- Flexibel werk: werknemer die op oproep of afroep beschikbaar is voor het verrichten van werkzaamheden en met wie geen vaste arbeidsduur is overeengekomen.

Inkomstendeciel persoonlijke inkomstenverdeling

Een 10%-groep van de persoonlijke inkomstenverdeling. In het eerste en laagste deciel zitten de 10% personen met de laagste persoonlijke inkomsten en in het tiende en hoogste deciel de 10% personen met de hoogste persoonlijke inkomsten.

De persoonlijke inkomsten zijn het totaal fiscaal maandbedrag van een persoon in de maand van het peilmoment vanuit de verschillende inkomstenbronnen. Bij de inkomstenbronnen gaat het om inkomsten uit een baan als werknemer, baan als zelfstandige, overige arbeid (freelance werk en dergelijke), arbeid in het buitenland, bijstandsuitkering (WWB), arbeidsongeschiktheidsuitkering (WIA, WAO, WaJong), werkloosheidsuitkering (WW), AOW-, ANW- of pensioenuitkering, overige uitkeringen waaronder Ziektewet- en Wachtgelduitkering, uitkering uit het buitenland of een studiebeurs.

Standaard Onderwijs Indeling (SOI)

De indeling in opleidingsniveaus is volgens de Standaard Onderwijsindeling (SOI) 2006.

SOI10/20: Onderwijs aan kleuters/primair onderwijs

SOI31: Secundair onderwijs, 1e fase, laag (opleidingen die geen toegang geven tot SOI-4, deel zonder vooropleidingseisen)

SOI32: Secundair onderwijs, 1e fase, midden (o.a. vmbo basisberoepsgerichte leerweg, assistentenopleiding WEB (mbo-1))

SOI33: Secundair onderwijs, 1e fase, hoog (mavo, havo/vwo onderbouw, vbo, vmbo theoretische en gemengde leerweg)

SOI41: Secundair onderwijs, 2e fase, laag (o.a. mbo-2, deelcertificaten havo/vwo)

SOI42: Secundair onderwijs, 2e fase, midden (o.a. mbo-3, havo bovenbouw, vhbo)

SOI43: Secundair onderwijs, 2e fase, hoog (o.a. mbo-4, vwo bovenbouw, propedeuse hbo/wo)

SOI51: Hoger onderwijs, 1e fase, laag (o.a. kort hbo 4jr, ander beroepsonderwijs)

SOI52: Hoger onderwijs, 1e fase, midden (o.a. hbo bachelor)

SOI53: Hoger onderwijs, 1e fase, hoog (kandidaats/wo bachelor)

SOI60: Hoger onderwijs, 2e fase (o.a. wo doctoraal/master en hbo master)

SOI70: Hoger onderwijs, 3e fase (o.a. postdoctoraal en gepromoveerden)

Zie CBS, Standaard Onderwijsindeling (SOI). <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/methoden/classificaties/overzicht/soi>

Bijlage

Tabel 1
Pre-2000 Chinezen naar voornaamste inkomstenbron, leeftijd en geslacht, 1999 en 2008

	Mannen										Vrouwen									
	Arbeid			Uitkering				Stu- dent/ scho- lier	Overi- ge inkom- sten ²⁾	Totaal	Arbeid			Uitkering				Stu- dent/ scho- lier	Overi- ge inkom- sten ²⁾	
	Totaal	Werk- nemer	Zelf- stan- dige	Totaal	Bij- stand	AO, WW, overige AOW uitke- ringen ¹⁾	Pen- sioen,				Totaal	Werk- nemer	Zelf- stan- dige	Totaal	Bij- stand	AO, WW, overige AOW uitke- ringen ¹⁾	Pen- sioen,			
1999	<i>x 1 000</i>																			
0-14	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,1	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,1
15-24	2,5	0,6	0,6	0,1	0,2	0,2	0,0	0,0	1,3	0,4	2,3	0,5	0,4	0,1	0,2	0,2	0,0	0,0	1,1	0,5
25-34	3,2	2,2	1,5	0,7	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,8	3,9	1,9	1,3	0,6	0,4	0,3	0,1	0,0	0,1	1,5
35-44	3,7	2,6	1,6	1,0	0,3	0,2	0,1	0,0	0,0	0,8	4,3	1,9	1,1	0,8	0,7	0,6	0,1	0,0	0,0	1,6
45-54	2,9	2,0	1,1	0,9	0,6	0,4	0,2	0,0	0,0	0,3	2,6	0,9	0,5	0,4	0,9	0,7	0,2	0,0	0,0	0,9
55-64	1,2	0,3	0,2	0,1	0,7	0,5	0,2	0,0	0,0	0,1	0,9	0,1	0,1	0,0	0,6	0,4	0,1	0,1	0,0	0,2
65 jaar en ouder	0,9	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	0,8	0,1	0,0	0,7	0,0	0,1
15-64	13,6	7,8	5,0	2,8	2,0	1,4	0,6	0,0	1,4	2,4	14,0	5,3	3,4	1,9	2,7	2,2	0,4	0,1	1,2	4,8
Totaal	15,2	7,8	5,0	2,8	2,8	1,4	0,6	0,8	2,1	2,5	15,6	5,3	3,4	1,9	3,5	2,3	0,4	0,8	1,8	5,0
	<i>in % van totaal aantal in een leeftijdsklasse</i>																			
0-14	100	0	0	0	0	0	0	0	91	9	100	0	0	0	0	0	0	0	88	11
15-24	100	25	22	3	9	9	1	0	50	15	100	20	17	3	10	9	1	0	48	22
25-34	100	67	47	21	5	3	1	0	4	24	100	49	34	15	9	8	1	0	2	40
35-44	100	71	43	28	8	5	3	0	0	20	100	45	26	18	17	14	3	0	0	38
45-54	100	68	38	30	20	14	7	0	0	12	100	34	20	14	33	25	7	0	0	33
55-64	100	27	16	11	61	38	19	4	0	12	100	10	6	4	63	44	7	13	0	26
65 jaar en ouder	100	4	0	3	91	3	0	88	0	5	100	1	0	1	87	10	0	78	0	11
15-64	100	57	36	21	15	10	4	0	10	18	100	38	24	13	20	16	3	1	9	34
Totaal	100	51	33	19	19	9	4	5	14	17	100	34	22	12	22	15	3	5	12	32
2008	<i>x 1 000</i>																			
0-14	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
15-24	0,7	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,1	0,6	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,1
25-34	2,1	1,7	1,2	0,6	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3	2,1	1,5	1,0	0,5	0,2	0,1	0,1	0,0	0,1	0,4
35-44	2,7	2,3	1,4	0,9	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,3	3,5	2,5	1,5	1,0	0,3	0,2	0,1	0,0	0,0	0,7
45-54	3,2	2,6	1,6	1,0	0,3	0,2	0,1	0,0	0,0	0,4	3,9	2,3	1,5	0,8	0,7	0,4	0,2	0,0	0,0	0,9
55-64	2,4	1,4	1,0	0,4	0,8	0,4	0,3	0,1	0,0	0,2	2,2	0,6	0,4	0,2	1,0	0,6	0,1	0,2	0,0	0,6
65 jaar en ouder	1,4	0,1	0,0	0,0	1,3	0,0	0,0	1,3	0,0	0,0	1,3	0,0	0,0	0,0	1,2	0,1	0,0	1,1	0,0	0,0
15-64	11,2	8,3	5,3	3,0	1,3	0,7	0,5	0,1	0,5	1,3	12,3	7,1	4,5	2,5	2,1	1,4	0,5	0,2	0,4	2,7
Totaal	12,7	8,3	5,3	3,0	2,6	0,7	0,5	1,3	0,5	1,3	13,7	7,1	4,6	2,6	3,3	1,5	0,5	1,3	0,5	2,7
	<i>in % van totaal aantal in een leeftijdsklasse</i>																			
0-14	100	0	0	0	0	0	0	0	100	0	100	0	0	0	0	0	0	0	100	0
15-24	100	32	28	4	1	0	1	0	57	10	100	28	23	5	3	2	1	0	60	9
25-34	100	80	54	26	4	2	1	0	3	13	100	71	46	25	9	6	2	0	3	18
35-44	100	84	50	34	4	3	2	0	0	11	100	71	42	28	8	6	2	0	0	20
45-54	100	80	49	31	9	5	4	0	0	11	100	59	39	21	17	11	6	0	0	24
55-64	100	58	40	19	32	17	12	3	0	10	100	28	20	8	44	29	7	9	0	27
65 jaar en ouder	100	4	1	3	94	2	0	92	0	2	100	2	0	1	95	7	0	88	0	3
15-64	100	73	47	27	11	6	4	1	4	11	100	58	37	21	17	11	4	2	4	22
Totaal	100	65	42	24	20	6	4	11	4	10	100	52	33	19	24	11	4	10	4	20

¹⁾ AO=WAO, WIA of WaJong, overige uitkeringen zijn uitkeringen als Ziektewet en Wachtgeld.

²⁾ Overig inkomen omvat personen met geen inkomstenbron of een niet geregistreerde inkomstenbron.

Tabel 2
Transities¹⁾ in voornaamste inkomstenbron pre-2000 Chinezen naar leeftijd in 1999 en geslacht, 1999–2008

	Inkomstenbron 2008																
	Totaal	Arbeid		Uitkering			Student/scholer	Overige inkomsten ³⁾	Uitstroom	Totaal exclusief uitstroom	Arbeid		Uitkering			Student/scholer	Overige inkomsten ³⁾
		Werknemer	Zelfstandige	Bijstand	AO, WW, overige uitkeringen ²⁾	Pensioenen, overige AOW uitkeringen ²⁾					Werknemer	Zelfstandige	Bijstand	AO, WW, overige uitkeringen ²⁾	Pensioenen, overige AOW uitkeringen ²⁾		
Inkomstenbron 1999	<i>x 1 000</i>										<i>in % van totaal inkomstenbron 1999 exclusief uitstroom</i>						
<i>Mannen 0–14 jaar</i>																	
Student/scholer	0,7	0,1	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,1	100	21	2	0	1		69	7	
Overig	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0	0	0	0		100	0	
Totaal	0,7	0,1	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,1	100	20	1	0	1		71	6	
<i>Vrouwen 0–14 jaar</i>																	
Student/scholer	0,6	0,1	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,1	100	18	2	1	1		72	6	
Overig	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0	0	0	0		100	0	
Totaal	0,7	0,1	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,1	100	16	2	1	1		75	6	
<i>Mannen 15–24 jaar</i>																	
Werknemer	0,6	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	100	52	35	1	1		1	10	
Zelfstandige	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100	25	66	1	0		0	8	
Bijstand	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100	49	33	5	2		0	12	
AO, WW, overige uitkeringen ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100	44	13	0	25		6	13	
Student/scholer	1,3	0,7	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	100	59	16	2	1		8	13	
Overige inkomsten ³⁾	0,4	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	100	49	21	6	1		1	22	
Totaal	2,5	1,1	0,5	0,0	0,0	0,1	0,3	0,4	100	54	25	2	1		5	13	
<i>Vrouwen 15–24 jaar</i>																	
Werknemer	0,4	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100	50	29	3	4		1	14	
Zelfstandige	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100	14	79	0	0		0	8	
Bijstand	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100	35	32	9	3		1	21	
AO, WW, overige uitkeringen ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100	21	25	0	29		0	25	
Student/scholer	1,1	0,5	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	100	56	15	7	2		7	14	
Overige inkomsten ³⁾	0,5	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	100	30	27	12	2		1	28	
Totaal	2,3	0,9	0,5	0,1	0,1	0,1	0,3	0,4	100	46	24	7	3		4	17	
<i>Mannen 25–34 jaar</i>																	
Werknemer	1,5	0,8	0,3	0,0	0,0		0,1	0,2	100	65	24	1	1			9	
Zelfstandige	0,7	0,1	0,5	0,0	0,0		0,0	0,0	100	20	72	0	1			7	
Bijstand	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	100	50	19	13	2			15	
AO, WW, overige uitkeringen ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	100	22	17	9	48			4	
Student/scholer	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	100	69	16	1	0			14	
Overige inkomsten ³⁾	0,8	0,2	0,1	0,0	0,0		0,1	0,4	100	41	24	5	1			29	
Totaal	3,2	1,2	0,9	0,1	0,0		0,3	0,7	100	49	36	2	2			12	
<i>Vrouwen 25–34 jaar</i>																	
Werknemer	1,3	0,8	0,2	0,0	0,0		0,0	0,2	100	65	16	2	3		0	14	
Zelfstandige	0,6	0,1	0,4	0,0	0,0		0,0	0,1	100	17	71	2	0		0	10	
Bijstand	0,3	0,1	0,1	0,1	0,0		0,0	0,0	100	33	21	28	3		0	15	
AO, WW, overige uitkeringen ¹⁾	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	100	30	22	2	36		0	10	
Student/scholer	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	100	68	12	5	1		3	11	
Overige inkomsten ³⁾	1,5	0,4	0,3	0,1	0,0		0,0	0,4	100	34	25	5	1		0	35	
Totaal	3,9	1,4	1,0	0,2	0,1		0,0	0,7	100	43	29	5	2		0	20	
<i>Mannen 35–44 jaar</i>																	
Werknemer	1,6	1,0	0,2	0,0	0,0		0,0	0,1	100	73	14	2	3		0	8	
Zelfstandige	1,0	0,2	0,7	0,0	0,0		0,0	0,1	100	21	68	1	2		0	8	
Bijstand	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	100	38	20	27	6		0	10	
AO, WW, overige uitkeringen ¹⁾	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	100	50	13	9	21		0	7	
Student/scholer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	100	0	0	0	0		0	100	
Overige inkomsten ³⁾	0,8	0,2	0,1	0,0	0,0		0,0	0,1	100	42	16	9	3		0	31	
Totaal	3,7	1,6	1,0	0,1	0,1		0,0	0,3	100	50	32	4	3		0	11	
<i>Vrouwen 35–44 jaar</i>																	
Werknemer	1,1	0,8	0,1	0,0	0,1		0,0	0,1	100	71	9	3	6		0	12	
Zelfstandige	0,8	0,1	0,5	0,0	0,0		0,0	0,1	100	17	66	5	2		0	10	
Bijstand	0,6	0,2	0,1	0,2	0,0		0,0	0,1	100	34	10	37	6		0	13	
AO, WW, overige uitkeringen ¹⁾	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1		0,0	0,0	100	35	5	5	48		0	8	
Student/scholer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	100	55	18	0	0		9	18	
Overige inkomsten ³⁾	1,6	0,4	0,2	0,1	0,0		0,0	0,6	100	30	13	8	3		0	46	
Totaal	4,3	1,5	0,9	0,4	0,2		0,0	0,9	100	39	22	10	5		0	23	

Tabel 2
Transities¹⁾ in voornaamste inkomstenbron pre-2000 Chinezen naar leeftijd in 1999 en geslacht, 1999–2008

	Inkomstenbron 2008																
	Totaal	Arbeid		Uitkering			Stu- dent/ scho- lier	Overige inkom- sten ³⁾	Uit- stroom	Totaal exclu- sief uit- stroom	Arbeid		Uitkering			Stu- dent/ scho- lier	Overige inkom- sten ³⁾
		Werk- nemer	Zelf- stan- dige	Bij- stand	AO, WW, overige AOW uitkerin- gen ²⁾	Pen- sioen, overige AOW					Werk- nemer	Zelf- stan- dige	Bij- stand	AO, WW, overige AOW uitkerin- gen ²⁾	Pen- sioen, overige AOW		
Inkomstenbron 1999	<i>x 1 000</i>										<i>in % van totaal inkomstenbron 1999 exclusief uitstroom</i>						
<i>Mannen 45–54 jaar</i>																	
Werknemer	1,1	0,7	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	100	69	5	6	10	3	0	6
Zelfstandige	0,9	0,2	0,4	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	100	20	54	9	7	1	0	9
Bijstand	0,4	0,1	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100	25	4	59	6	0	0	6
AO, WW, overige uitkeringen ¹⁾	0,2	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	100	30	2	16	48	3	0	2
Student/scholier																	
Overige inkomsten ³⁾	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	100	28	13	14	6	1	0	38
Totaal	2,9	1,1	0,5	0,4	0,3	0,1	0,0	0,2	0,3	100	41	21	16	11	2	0	9
<i>Vrouwen 45–54 jaar</i>																	
Werknemer	0,5	0,3	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	100	63	2	6	12	5	0	11
Zelfstandige	0,4	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	100	13	48	12	7	1	0	19
Bijstand	0,7	0,1	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	100	13	1	67	2	4	0	13
AO, WW, overige uitkeringen ¹⁾	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	100	4	1	10	22	52	0	11
Student/scholier	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100	0	0	0	0	0	0	100
Overige inkomsten ³⁾	0,9	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,4	0,1	100	14	5	16	4	2	0	58
Totaal	2,6	0,6	0,2	0,6	0,2	0,2	0,0	0,7	0,2	100	23	10	26	7	7	0	27
<i>Mannen 55–64 jaar</i>																	
Werknemer	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1		0,0	0,0	100	15	2	6	2	72		2
Zelfstandige	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1		0,0	0,0	100	7	26	1	2	61		3
Bijstand	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3		0,0	0,1	100	2	0	11	0	87		0
AO, WW, overige uitkeringen ¹⁾	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2		0,0	0,0	100	1	0	2	6	90		1
Pensioen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	100	0	0	2	0	98		0
Student/scholier										100							
Overige inkomsten ³⁾	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1		0,0	0,0	100	2	1	9	2	68		18
Totaal	1,2	0,0	0,0	0,1	0,0	0,8		0,0	0,2	100	4	4	6	2	80		3
<i>Vrouwen 55–64 jaar</i>																	
Werknemer	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	100	8	0	10	6	75		2
Zelfstandige	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	100	0	37	11	3	46		3
Bijstand	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3		0,0	0,0	100	0	0	13	0	86		1
AO, WW, overige uitkeringen ¹⁾	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	100	0	2	9	7	79		3
Pensioen	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1		0,0	0,0	100	0	1	4	0	95		0
Student/scholier	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	100	0	0	0	0	100		0
Overige inkomsten ³⁾	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2		0,0	0,0	100	1	1	6	2	79		13
Totaal	0,9	0,0	0,0	0,1	0,0	0,7		0,0	0,1	100	1	2	9	1	82		4
<i>Mannen 65 jaar en ouder</i>																	
Werknemer	0,0		0,0	0,0		0,0		0,0	0,0	100	0	0	0	0	100		0
Zelfstandige	0,0		0,0	0,0		0,0		0,0	0,0	100	0	37	5	0	58		0
Bijstand	0,0		0,0	0,0		0,0		0,0	0,0	100	0	0	43	7	50		0
Pensioen	0,8		0,0	0,0		0,5		0,0	0,3	100	0	1	0	0	99		0
Overige inkomsten ³⁾	0,0		0,0	0,0		0,0		0,0	0,0	100	0	0	0	0	0		100
Totaal	0,9		0,0	0,0		0,5		0,0	0,4	100	0	2	2	0	94		2
<i>Vrouwen 65 jaar en ouder</i>																	
Werknemer	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0		0,0	0,0	100	0	0	0	50	50		0
Zelfstandige	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0		0,0	0,0	100	0	33	0	0	67		0
Bijstand	0,1	0,0	0,0	0,0		0,0		0,0	0,0	100	0	0	60	0	35		5
Pensioen	0,7	0,0	0,0	0,0		0,4		0,0	0,2	100	0	0	2	0	96		1
Overige inkomsten ³⁾	0,1	0,0	0,0	0,0		0,0		0,0	0,1	100	4	0	28	2	15		50
Totaal	0,9	0,0	0,0	0,0		0,5		0,0	0,3	100	0	1	9	0	84		6

¹⁾ Het betreft transities in voornaamste inkomstenbron tussen laatste vrijdag september 1999 en laatste vrijdag september 2008.

²⁾ AO=WAO, WIA of WaJong, overige uitkeringen zijn uitkeringen als Ziektewet en Wachtgeld.

³⁾ Overig inkomsten omvat geen inkomstenbron of een niet geregistreerde inkomstenbron.